

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ
ЮРИСТЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ МАРКАЗИ**

Ф.Б. ШУКУРОВ, А.А. ТҲЙЧИЕВ

**ЖИНОЯТ КОДЕКСИ ВА
ЖИНОЯТ-ПРОЦЕССУАЛ КОДЕКСИ
НОРМАЛАРИНИ АМАЛИЁТДА
ҚЎЛЛАШГА ОИД МАСАЛАЛАР
(КАЗУСЛАР) ТҲПЛАМИ**

**Тошкент
“Адолат”
2016**

УЎК:343.1/.7:340.096(575.1)

КБК 67.411(5Ў)

Ш 91

Ш 91 **Шукуров Ф.Б., Тўйчиев А.А.**

Жиноят кодекси ва Жиноят-процессуал кодекси нормаларини амалиётда қўллашга оид масалалар (казуслар) тўплами/Ф.Б. Шукуров, А.А. Тўйчиев. – Тошкент: Адолат, 2016. – 72 б.

ISBN 978-9943-4767-7-6

УЎК: 343.1/.7:340.096(575.1)

КБК 67.411(5Ў)

Мазкур масалалар (казуслар) тўплами Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги қошидаги Юристар малакасини ошириш маркази Илмий кенгашининг 2016 йил 2 июлдаги қарори билан нашрга тавсия этилган (6-сонли баённома).

Масъул муҳаррир:

Р.С. Қосимов

Такризчилар:

Г.З. Тулаганова — ТДЮУ “Криминалистика” кафедраси
мудири, ю.ф.д.

А.А. Асроров — Жиноят ишлари бўйича Тошкент шаҳар
судининг судьяси

ISBN 978-9943-4767-7-6

© Ф.Б. Шукуров, А.А. Тўйчиев, 2016 й.

© Юристар малакасини ошириш маркази, 2016 й.

© Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳузуридаги
«Адолат» нашриёти, 2016 й.

К И Р И Ш

Мамлакатимиз мустақилликка эришгач, халқимизга муносиб турмуш тарзини яратиш борасида жамиятнинг ижтимоий, сиёсий, иқтисодий, маънавий соҳаларида кенг ислохотлар ўтказилди. Ҳар бир юртдошимиз ушбу кенг кўламли янгиланиш ва ижобий ўзгаришлар жараёнининг шоҳиди ва иштирокчиси бўлиб турибди.

Айниқса, суд-ҳуқуқ соҳасидаги ислохотлар бу жараёнда муҳим аҳамият касб этади. Мамлакатимизда босқичма-босқич амалга оширилаётган суд-ҳуқуқ ислохотлари натижасида юртимизда ҳуқуқий давлат асослари такомиллашиб бормоқда. Бугунги кунда мамлакатимиз ҳуқуқий тизимида амалга оширилаётган либераллаштиришнинг асосий мазмунини барча ҳуқуқий тақиқ ва чеклашларга адолат нуқтаи назаридан қараш, уларни оқилона мўътадиллаштириш, инсонни таҳқирламайдиган мезонларни яратиш ташкил қилади. Жиноий-ҳуқуқий соҳани эркинлаштиришнинг бош мақсади эса, инсон омили, давлатнинг жиноятчиликка қарши курашдаги одил сиёсати орқали адолат ҳамда қонун устуворлигини таъминлашдан иборат¹.

Ўзбекистон Республикасининг биринчи Президенти И.А. Каримов таъкидлаганидек, “Аввало, суд ҳокимиятини босқичма-босқич мустақамлаб бориш, суднинг мустақиллигини таъминлаш, уни собиқ тузумда бўлгани каби қатағон қуроли ва жазолаш идораси сифатидаги орган эмас, балки инсон ва фуқаро ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя ва муҳофаза этишга хизмат қиладиган том маънодаги мустақил давлат институтига айлантиришга қаратилган кенг кўламли ташкилий-ҳуқуқий чора-тадбирлар амалга оширилди”².

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасида суд тизимини такомиллаштириш тўғрисида”ги 2000 йил 14 августдаги ПФ–2682-сонли Фармонида мувофиқ, уму-

¹ Б.А. Меринский, А.Х. Раҳмонқулов ва бош. Ўзбекистон Республикасининг жиноят процесси: Дарслик. – Т., 2004. – Б. 3.

² Каримов И.А. Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маъруза. 2010 йил 12 ноябрь / – Тошкент: “Ўзбекистон”, 2010. – Б. 16.

мий юрисдикция судлари ихтисослаштирилиб, фуқаролик ва жиноят ишлари бўйича судлар ташкил топишига замин яратди.

Ҳокимиятнинг тармоқларга бўлинишига оид конституциявий принципни изчил амалга ошириш мақсадида Ўзбекистон Республикасининг “Судлар тўғрисида”ги Қонуни 2000 йил 14 декабрда янги таҳрирда қабул қилинди. Шунингдек, бу даврда жиноят-процессуал, фуқаролик-процессуал қонун ҳужжатларига тегишли ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилди. Алоҳида таъкидлаш лозимки, булар ўз навбатида суд тизимини ижро этувчи ҳокимиятидан тўлиқ мустақил фаолият юритишига замин яратди.

Шу билан биргаликда, мазкур қонун неча йилдирки, судларнинг жиноят ва фуқаролик ишларини малакали асосда кўриб чиқиш, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини тўла ва ҳар томонлама ҳимоя қилиш бўйича фаолияти самарадорлигини оширишга хизмат қилиб келмоқда.

Фуқароларнинг суд орқали ҳимояланиш кафолатлари жиддий тарзда кучайтирилди, уларнинг ушбу кафолатдан фойдаланиш имкониятларини янада кенгайтиришни таъминлаш юзасидан катта қўламдаги чора-тадбирлар амалга оширилди.

Шу билан бирга, муайян суд ишларини ўрганиш натижалари суд амалиётида жиноятларни квалификация қилиш, судланувчиларга нисбатан жазо тайинлаш билан боғлиқ баъзи муаммолар мавжуд эканлигини кўрсатмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Судлар фаолиятини янада такомиллаштириш бўйича ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”ги 2012 йил 30 ноябрдаги Фармони талабларидан келиб чиқиб, бўлажак судьяларни тайёрлаш тизими тубдан қайта кўриб чиқилди. Хусусан, судьяликка номзодларнинг назарий тайёргарлиги билан амалий кўникмаларини уйғунликда олиб боришга катта эътибор берилмоқда.

Мазкур масалалар (казуслар) тўпламида амалиётда кўп учрайдиган муаммоли ҳолатлар келтирилган бўлиб, улар жиноят ишлари бўйича судьялик лавозимига номзодлар ва судьялик лавозимига илк бор тайинланган судьялар учун мўлжалланган. Келтирилган масалалар тингловчиларнинг назарий билимларни амалда қўллаш бўйича кўникмаларини ривожлантириш орқали уларнинг бу соҳадаги билимларини янада чуқурлаштиришга хизмат қилади.

Жиноятларнинг квалификациясига оид масалалар

1-масала

Фуқаролар К. ва Э. ўзганинг мол-мулкини ўғрилик йўли билан талон-торож қилиш мақсадида олдиндан тил бириктириб, шу мақсадда фермер хўжалиги даласига бораётиб, йўл-йўлакай қас-соб М.нинг уйига кириб, қорамолини ўғирлаб олиб келган тақдирда, молларни сотиб олиши ҳақида ўзаро келишиб олишган. К. ва Э. далада юрган уч бош қорамолни яширин равишда ўғирлаб, М.нинг уйига ҳайдаб олиб келиб, унга топшириб, қорамолларни сўйиб, сотганидан сўнг пулларини олишга келишганлар.

Фуқаролар К. ва Э.ларнинг қилмишларини квалификация қилинг.

Фуқаро М. жиноят иштирокчиларининг қайси турига мансуб?

2-масала

Фуқаро П. Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 100-моддаси бўйича судланиб, икки йил озодликдан маҳрум этиш жазосини ўтаб чиқиб уйига келгач, қўшнилари унга унинг йўқлигида турмуш ўртоғи ножўя ишлар қилганлигини айтадилар. Бундан ғазабланган П. турмуш ўртоғи С. билан оғзаки тортишиб қолиб, С.нинг бошига болғача билан қасддан урган. С. ушбу зарб натижасида отказилган жароҳат сабабли вафот этган.

Фуқаро П.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Хавфли рецидив жиноят содир этиш тушунчасини ёритиб беринг.

3-масала

Фуқаролар К. ва Э. ўзганинг мол-мулкини очикдан-очик талон-торож қилиш мақсадида олдиндан тил бириктиришган. Шундан сўнг, К. кўчадан ўтиб бораётган З.нинг бўйнидаги 1 500 000 сўмлик олтиндан тайёрланган занжирини юлиб олганида, З. унинг қўлидан ушлаб олиб, атрофдагиларни ёрдамга чақирган. Бунинг натижасида К. қўлидаги олтин занжир билан шу ернинг ўзида фуқаролар томонидан ушланган. Э. эса, воқеа бўлган жойдан қочиб кетган.

Фуқаролар К. ва Э.ларнинг қилмишларини квалификация қилинг.

Қандай жиноятлар моддий таркибли жиноятлар ҳисобланади?

4-масала

Фуқаро У. “Шевролет экспорт” кўп тармоқли хусусий фирмаси раҳбари лавозимида ишлаб келиб, ўзи раҳбарлик қилаётган фирманинг 22-сонли йўналиш бўйича йўловчиларга транспорт хизмати кўрсатувчи транспорт автомашиналари фаолияти устидан назорат юритиш ҳуқуқидан фойдаланиб, М.га “УАЗ–452” русумли автомашинаси техник жиҳатдан носоз эканлигини, унинг якка тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиши учун лицензияга эга эмаслигини айтиб, йўловчи ташиш хизматидан четлатиб, 2 000 000 сўм берган тақдирда автомашинасини йўналишга қўшишини айтиб, пул талаб қилган. М. унга 500 000 сўм пулни бераётган вақтида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари томонидан қўлга олинган. Дастлабки тергов органи томонидан У.нинг ҳаракатлари Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 210-моддаси иккинчи қисми “в” банди, яъни тамагирлик йўли билан пора олиш сифатида квалификация қилинган.

Дастлабки тергов органи томонидан У.нинг қилмиши тўғри квалификация қилинганми?

“Тамагирлик йўли билан” пора олиш тушунчасини тушунтириб беринг.

5-масала

16 ёшли М. В.ни қайирма пичоқ билан кўрқитиб, унинг кроссовкасини ечиб олмоқчи бўлди, аммо В. ундан қочиб кета олди. Шу куни вояга етмаган М. Д.ни ҳам қайирма пичоқ билан кўрқитиб, унинг курткасини ечиб олди.

Вояга етмаган М.нинг қилмишини квалификация қилинг. М.га нисбатан қандай жазо турлари қўлланиши мумкин?

6-масала

Фуқаро З. ўзганинг мол-мулкани товламачилик йўли билан талон-торож қилиш мақсадида “Айдин-жол” бозорида савдо-сотик билан шуғулланаётган К.нинг ёнига бориб, унга бир кун ичида 3 000 000 сўм пул бермаса, дўконига ўт қўйиб, молларини нобуд қилишини айтиб, қўрқитаётганида, К.нинг фаол ҳаракатлари натижасида у бошқа сотувчилар ёрдамида воқеа содир бўлган жойда ушланиб, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органга топширилган.

Фуқаро З.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Қандай жиноятлар кесик таркибли жиноятлар ҳисобланади?

7-масала

Фуқаролар С. ва Ж. ўзганинг мол-мулкани очикдан-очик талон-торож қилиш мақсадида олдиндан тил бириктириб, тунда кўчада кетаётган Ж. ни тўхтатиб, уни уриб, тегиб, баданига “соғлиғининг бузилишига сабабчи бўлган енгил тан жароҳати” етказиб, Ж.нинг 500 000 сўмлик телпагини, эғнидаги 450 000 сўмлик курткасини ва 50 000 сўмлик соатини олиб кетганлар.

Фуқаролар С. ва Ж.ларнинг қилмишларини квалификация қилинг.

Талончилик ва босқинчилик жиноятларини фарқловчи белгиларни санаб беринг.

8-масала

Фуқаро У. таниши Ж. билан унинг қурилиши тугалланмаган уйини қўриқлаб туришга, бунинг эвазига Ж.га ҳар ойда 100 000 сўм пул бериб туришига келишиб олишган. Ж. У.га тегишли қурилиши тугалланмаган уйда яшаб юриб, унинг умумий баҳоси 12 000 000 сўмлик қурилиш материалларини сотиб, ушбу пулларни ўзининг шахсий эҳтиёжлари учун сарфлаб юборган.

Фуқаро Ж.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Талон-торож қилинган мол-мулк қандай миқдорни ташкил қилади?

9-масала

Фуқаро Ф. ва О. кафедра спиртли ичимликлар ичиб маст ҳолатда, ёнидаги столда овқатланиб ўтирган А.ни ҳақоратлаб, атрофдаги фуқароларнинг осойишталигини бузиб, А.ни кафедран ташқарига олиб чиқиб, уни уриб, тепиб, унга оғир тан жароҳати етказишган. Олган тан жароҳатлари натижасида А. касалхонада вафот этган. Дастлабки тергов органи томонидан Ф. ва О.ларнинг жиний ҳаракатлари Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 104-моддаси учинчи қисми “д” банди ҳамда 277-моддаси иккинчи қисми “б”, “г” бандлари билан квалификация қилинган.

Дастлабки тергов органи томонидан Ф. ва О.ларнинг қилмиши тўғри квалификация қилинганми?

Жиноятлар мажмуи тушунчасини ёритиб беринг.

10-масала

В. муқаддам талончилик жиноятини содир қилганлиги учун судланиб, жазони тўлиқ ўтаб чиқиб, судланганлик ҳолати тамом бўлмасдан, яна жиноят содир қилиш йўлига кириб, У.нинг ўз уйи ёнида турган автомашинасининг филдирагини ўғирлаб олиб кетган.

Фуқаро В.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Рецидив ва хавфли рецидив жиноятнинг фарқи қандай белгиларда намоён бўлади?

11-масала

Н. муқаддам безорилик жинояти содир этганлиги учун суд ҳукмига кўра Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 277-моддаси иккинчи қисми “б” банди билан 3 йил муддатга озодликдан маҳрум қилиниб, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг амнистия тўғрисидаги қарорига мувофиқ жазони ўташдан озод қилинган. Бироқ Н. яна жиноят содир қилиш йўлига кириб, А.нинг тўйида меҳмонларга ҳурматсизлик кўрсатиб, уларнинг кўз олдида А. билан жанжаллашиб, уни уриб, унга соғлиғининг бузилишига сабабчи бўлган енгил тан жароҳати етказган.

Фуқаро Н.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Судланганликнинг ҳуқуқий аҳамиятини тушунтиринг.

12-масала

Муқаддам судланмаган Ж. ва З.лар ўғирлик қилиш мақсадида В.нинг уйига ғайриқонуний равишда кириб, баҳоси 600 000 сўм бўлган бир дона гиламини ўғирлаб чиқишган. Шундан сўнг улар мазкур уй эгалари анча муддатга сафарга кетганлигини билиб, эртаси куни яна шу уйга ўғирликка тушиб, баҳоси 700 000 сўмлик аудиомагнитофонни ўғирлаганлар.

Фуқаро Ж. ва З.ларнинг қилмишларини квалификация қилинг.

Такроран содир этилган жиноят билан давомли жиноятни фарқловчи белгиларни таърифлаб беринг.

13-масала

Муқаддам тақиқланган экинларни экиб етиштирганлиги учун Ж. Ўзбекистон Республикаси ЖК 270-моддасининг биринчи қисми билан айбланиб, озоликдан маҳрум қилиш жазосига ҳукм қилинган. У судланганлик ҳолати тугалланмасдан, озгинадан кўпроқ миқдордаги гиёҳвандлик воситасини сотаётганида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари томонидан қўлга олинган.

Дастлабки тергов органи томонидан унинг жиноий ҳаракатлари Ўзбекистон Республикаси ЖК 273-моддасининг иккинчи қисми билан квалификация қилинган. Ж.нинг қилмиши нотўғри квалификация қилинганлиги сабабли суд ўз ажрими билан жиноят ишини қўшимча тергов юритиш учун қайтарган.

Фуқаро Ж.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Судланганликнинг ҳуқуқий аҳамиятини тушунтириб беринг.

14-масала

Фуқаро Х. муқаддам ўғирлик жиноятини содир қилганлиги учун 2010 йил 20 апрель кундаги суд ҳукми билан Ўзбекистон Республикаси ЖК 169-моддасининг учинчи қисми “в” банди билан беш йил муддатга озоликдан маҳрум қилиниб, ЖК 72-моддаси қўлланилиб, бир йил синов муддати белгиланган. Шундан сўнг, Х. 2011 йил 18 декабрь куни яна жиноят содир этиш йўлига кириб, А.нинг чўнтагидан 50 000 сўм пулини ўғирлаган.

Фуқаро Х.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Судланганлик ҳолатининг тугалланиш асосларини санаб ўтинг.

15-масала

Фуқаро Б. жабрланувчиларни алдаш йўли билан уларнинг жуда кўп миқдордаги мулкни қўлга киритиб, ўзлаштирганлиги учун, Ўзбекистон Республикасининг ЖК 168-моддаси учинчи қисми “а” банди билан айбланган. Келтирилган моддий зарар суд тергови давомида судланувчи томонидан тўлиқ қопланган. Суд Б. муқаддам фирибгарлик жиноятини содир этганлиги учун судланганлиги ва судланганлик муддати ўтмасдан туриб мазкур жиноятни содир этганлигини инобатга олиб, уни Ўзбекистон Республикаси ЖК 168-моддасининг учинчи қисми “а” банди билан олти йил муддатга озодликдан маҳрум этиш ҳақида ҳукм чиқарган.

Суднинг ҳукми адолатлими?

Жиноят ҳуқуқида рағбатлантирувчи норма деганда нимани тушунаси?

16-масала

Вояга етмаган Д. Чимбой бозорида жабрланувчи Н.нинг сумкасида хамёнини олмоқчи бўлганида, унинг ҳаракатларини Н. сезиб қолган. Натижада Д. фуқаролар томонидан ушланиб, ички ишлар идоралари ходимларига топширилган.

Вояга етмаган Д.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Унга жазо тайинлашнинг ўзига хос жиҳатларини баён қилинг.

17-масала

Фуқаролар К. ва С. фуқаро Ф.нинг уйига ғайриқонуний равишда кириб, мол-мулкни талон-торож қилиш мақсадида уни уриб, қимматбаҳо тақинчоқларини беришни талаб қилаётган вақтда, Ф.нинг қўшнилари келиб қолишган. Натижада К. ва С.лар бирор мулкни қўлга кирита олмасдан, воқеа содир бўлган жойдан қочиб кетганлар, бироқ Ф.га соғлиғининг бузилишига сабабчи бўлган энгил тан жароҳати етказилган.

Фуқаролар К. ва С.нинг қилмишларини квалификация қилинг.

Талончилик ва босқинчилик жиноятларини бир-биридан фарқловчи белгиларни айтинг.

18-масала

Фуқаролар С. ва Ж. ўғирлик содир қилиш ҳақида олдиндан тил бириктириб, фуқаро И.нинг уйига ғайриқонуний равишда киришиб, унинг баҳоси 1 400 000 сўмлик кийим-кечакларини ўғирлаб олиб кетишган. Эртаси куни улар фуқаро М.нинг уйига ғайриқонуний равишда кириб, баҳоси 2 000 000 сўмлик нарсаларини ўғирлаб кетишган.

*Фуқаролар С. ва Ж.нинг қилмишини квалификация қилинг.
Уларга нисбатан жазо тайинлаш тартибини айтинг.*

19-масала

Фуқаро И. вояга етмаган уч ёшли О.нинг кўчада ёлғиз ўйнаб юрганлигидан фойдаланиб, унга: “Ойинг қулоғингдаги олтин зиракни олиб кел деб мени сенинг ёнингга жўнатди, сенга бир нарсасотиб олмоқчи экан, шунга пулнинг ўрнига вақтинча гаровга бериб турмоқчи,” – деб алдаб, унинг 500 000 сўмлик олтин зирагини ечиб олиб кетиб, ўзлаштирган.

Орадан икки кун ўтганидан сўнг фуқаро И. фуқаро А.нинг уйига ғайриқонуний равишда кириб, унинг 1 800 000 сўмлик нарсаларини ўғирлаган.

*Фуқаро И.нинг қилмишини квалификация қилинг.
Унга нисбатан жазо тайинлаш тартибини айтинг.*

20-масала

Фуқаро П. муқаддам Ўзбекистон Республикаси ЖК 169-моддасининг учинчи қисми “а” банди билан айбли деб топилиб, ЖКнинг 57-моддаси қўлланилган ҳолда уч йил муддатга озодликдан маҳрум қилинган. У жазони тўлиқ ўтамасдан туриб, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг амнистия тўғрисидаги қарорига асосан жазони ўташдан озод қилинган. П. уйига қайтиб келгач, унинг йўқлигида турмуш ўртоғи И. томонидан ўғирлаб келинган телевизорни ўғрилиқ йўли билан топилганлигини била туриб сотган.

*Фуқаро П.нинг қилмишини квалификация қилинг.
Жиноятга дахлдорлик тушунчасини ёритиб беринг.*

21-масала

Фуқаролар Ю. ва М. ўзганинг мол-мулкини ўғирлик йўли билан талон-торож қилиш мақсадида олдиндан тил бириктириб, фуқаро И.нинг молхонасига кириб, икки бош молини ўғирлаб кетганлар. Улар ушбу икки бош молни танишлари К.нинг уйига олиб бориб, унга моллар ўғирлик йўли билан қўлга киритилганлигини айтиб, уйда бир-икки кун сақлаб беришини илтимос қилиб, молларни унинг ховлисида қолдиришган. Ўтказилган тезкор-тергов ҳаракатлари натижаларига кўра мазкур жиноят фош этилиб, ўғирланган моллар фуқаро К.нинг уйдан топилган.

Фуқаролар Ю., М. ва К.нинг қилмишларини квалификация қилинг.

Жиноятга дахлдорлик тушунчасини ёритиб беринг.

22-масала

Фуқаро З. олдиндан ўйланган режага асосан тунда фуқаро М. ишдан қайтаётган вақтда унинг қимматбаҳо тақинчоқларини зўрлик билан эгаллаш мақсадида унга ташланган, лекин унга М. қаттиқ қаршилиқ кўрсатади. Шунда З. ёнида бўлган ошпичоқни М.нинг кўкрак қисмига икки марта уриб, унинг ёнида бўлган пул ва тилла тақинчоқларини олиб, воқеа жойидан яширинади. М. кўп қон йўқотиши натижасида шифохонада вафот этган.

Фуқаро З.нинг қилмишини квалификация қилинг.

З.нинг қилмишида айбни оғирлаштирувчи ҳолатлар мавжудми?

23-масала

Фуқаро У. кундузи одам гавжум бўлмаган кўчада кетаётиб фуқаро К. сумкасига кўп миқдорда чет эл валютасини солаётганини кўриб қолиб, ушбу валюта қимматликларини қўлга кириштиш фикри туғилади. Шундан сўнг У. ўз мақсадини амалга ошириш учун К.ни кузатиб бориб, унинг қўлидаги сумкани куч билан тортиб олиб, воқеа жойидан яширинади.

Фуқаро У.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Унга нисбатан қандай жазо турлари тайинланиши мумкин?

24-масала

Фуқаро Ҳ. якка тартибдаги тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиб, маҳсулотларнинг бир қисмини С. исмли шахсдан арзон нархларда сотиб олар эди. Ҳ.да сотиб олаётган маҳсулотларнинг арзонлиги учун шубҳа уйғониб, суриштириб кўрганида ушбу маҳсулотлар жинорий йўл билан топилганлиги маълум бўлди, бироқ Ҳ. маҳсулотларга қўйилган арзон нархларга учиб, маҳсулотларни жинорий йўл билан топилганлигини била туриб, сотиб олишни давом эттираверган.

Фуқаро Ҳ.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Жиноятда иштирокчиликнинг жиноятга дахлдорликдан фарқини айтиб беринг.

25-масала

Фуқаро Ш. олдиндан ўйланган режа асосида фуқаро К.нинг хонадонига ўғирликка кириб, мол-мулкни талон-торож қилаётган вақтда фуқаро К.нинг ўғли А. келиб қолади. Натижада Ш. билан А. ўртасида олишув бошланиб кетади. Ш. мушти билан А.га ташланганда, А. унинг кўкрак қисмига ошхонада турган ошпичоқ билан бир марта урган. Ш. воқеа жойида кўп қон йўқотиши натижасида вафот этади.

Фуқаро А.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Унга нисбатан қандай жазо тайинланиши мумкин?

26-масала

Маҳалладошлар И. ва С. томорқасини ариқдан суғориш вақтда ўзаро жанжаллашиб қолиб, фуқаро И. қўшнисини С.ни уятли сўзлар билан ҳақорат қилган. С. уни тартибга чақириб, огоҳлантиришига қарамай И. уни ҳақорат қилишда давом этган. Шунда С. ариқда ётган тошни олиб, унинг бошига бир марта уриб, ерга йиқитган. Фуқаро И. олган тан жароҳати натижасида вафот этган.

Фуқаро С.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Унга нисбатан қандай жазо тайинланиши мумкин?

27-масала

Фуқаро Ж. ва А.лар турмуш қурғач, куёвнинг онаси М. келини А.ни ёқтирмай қолади ва унга доимий равишда руҳий азоб бериб, ҳақоратлаб келади. Бунинг натижасида келини А. бу азобларга чидай олмай ўзини ўзи осиб, ўз жонига қасд қилган.

Фуқаро М.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Унга нисбатан қандай жазо тайинланиши мумкин?

28-масала

Фуқаро А. ўзига тегишли бўлган автомашинани юқори тезликда бошқариб кетаётиб, пиёда Ш.ни уриб юбориб, унга оғир тан жароҳати етказган. Бироқ А. воқеа жойида бошқа ҳеч ким йўқлигини кўриб, жавобгарликдан қутулиб қолиш мақсадида воқеа жойидан яширинган. Тезкор-қидирув ҳаракатлари натижасида фуқаро А. қўлга олинган.

Фуқаро А.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Унга нисбатан қўшимча жазо қўлланиладими?

29-масала

Фуқаро А. ўта оғир жиноят содир этганлиги учун унга нисбатан қидирув эълон қилинган. Бир неча кундан сўнг тезкор-қидирув ҳаракатлари натижасида у қўлга олинади. Дастлабки тергов ва суд муҳокамаси даврида тўпланган далиллар судланувчи А. ўз уйида онаси Ш. томонидан яширилганлигини тасдиқлаган.

Фуқаро Ш.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Жиноятга дахлдорликнинг ўзига хос хусусиятларини айтиб беринг.

30-масала

Вояга етмаган 16 ёшли Ш. ўртоқлари билан темир йўлда ҳаракатланиб келаётган поездларнинг ойнасига қарата тош отиб, уларни синдиришни одат қилиб олган эди. Шундай кунларнинг бирида вояга етмаган Ш. ҳаракатланиб келаётган поезднинг ойнасига тош отганида, тош поезднинг устидан ўтиб, темир йўлнинг нариги томонида кетаётган фуқаро Ж.нинг бошига теккан. Фуқаро Ж. ушбу тан жароҳати натижасида шифохонада вафот этади.

*Вояга етмаган Ш.нинг қилмишини квалификация қилинг.
Вояга етмаганларга нисбатан жазо тайинлашнинг ўзига
хос хусусиятларини айтиб беринг.*

31-масала

Фуқаролар М. ва Қ. фуқаро Т.нинг хусусий дўконда ўғирлик қилиш ҳақида 2014 йилнинг 26 декабрь куни олдиндан тил бириктиришган. М. дўкон эгаси Т.ни чалғитиб туриши, Қ. эса, дўконнинг орқа эшигидан кириб, спиртли ичимликларни ўғирлаб чиқиши ҳақида келишиб олишган. Улар ўғирликни амалга ошириш мақсадида дўконга бориб, М. у ерда савдо қилаётган Т.ни чалғитиб турган пайтда Қ. дўконнинг орқа эшигидан омонхонага кириб, умумий баҳоси 450 000 сўмлик ичимликларни ўғирлаб олиб чиқиб кетаётганида дўкон эгасининг қизи С. уни кўриб қолган. Шунга қарамай, Қ. С.ни уриб йиқитиб, ичимликларни олиб чиқиб кетган.

*Фуқаролар М. ва Қ.нинг қилмишларини квалификация қилинг.
Ушбу ҳолатда жиноят натижасида етказилган зарарни
ундириш қандай белгиланади?*

32-масала

Фуқаро Ў. 2014 йил 26 декабрь куни Жиззах шаҳридаги “Зебо” савдо маркази олдида турган фуқаро Л.га тегишли бўлган ВАЗ–2109 русумли автомашинани олиб қочиш мақсадида калит танлаш йўли билан автомашина салонига кириб, ўт олдириб, Пахтакор туман йўналиши бўйлаб бошқариб кетган. Йўлда кетаётиб унда шу автомашинанинг эҳтиёт қисмларини ечиб олиш фикри туғилиб, шу мақсадда Учтепа даҳасидан ўтиб, хилват жойга машинани бошқариб бориб, умумий баҳоси 1 000 000 сўм бўлган тўртта филдирагини ҳамда баҳоси 100 000 сўмлик бир дона аккумуляторини ечиб олиб, Пахтакор туманига олиб бориб, сотиб юборган.

*Фуқаро Ў.нинг қилмишини квалификация қилинг.
Транспорт воситасини олиб қочиш жинояти қачон ту-
галланган ҳисобланади?*

33-масала

2014 йилнинг 2 декабрь куни соат 16-30 ларда фуқаро Б. Жиззах шаҳридаги Тинчлик кўчаси 26-уй олдида кетаётган фуқаро Ў.нинг орқасидан бориб, кўчада ҳеч ким йўқлигидан фойдаланиб, уни тўхтатиб, уриб тан жароҳати етказиш билан қўрқитиб, унинг бўйнидаги 750 000 сўмлик тилла занжирини юлиб олиб қочиб кетган.

Фуқаро Б.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Талончилик ва босқинчилик жиноятларининг фарқини айтинг.

34-масала

2014 йил 5 ноябрь куни фуқаро М. таниши Н. га тегишли МТЗ–80 русумли тракторни бошқариб кетаётганида йўл-патруль хизмати ходими томонидан тўхтатилиб, тегишли ҳужжатларсиз бошқарганлиги учун трактор жарима майдончасига қўйилган. Орадан бир оз вақт ўтгач, фуқаро М. тракторни олиб кетмоқчи бўлганида хизмат вазифасини бажараётган йўл-патруль хизмати ходими уни тўхтатиб қолган. Бироқ М. унга фаол қаршилик қилиб, унга тегишли 1 800 000 сўмлик радиоалоқа воситасини синдириб, воқеа жойидан қочиб кетган.

Фуқаро М.нинг қилмишини квалификация қилинг.

1 800 000 сўмлик зарар, атамалар ҳуқуқий маъносига кўра, қандай миқдорни ташкил қилади?

35-масала

Фуқаро А. 2014 йилнинг 13 декабрь куни Питнак шаҳрида жойлашган “Тухумбарак” ошхонаси олдида спиртли ичимликдан маст ҳолатда юрганида ёнидан олдиндан зиддияти бўлган фуқаро З. ўтиб кетаётганини кўриб қолиб, унга “Нега менинг олдимдан рухсатсиз ўтасан?” деб, уни уриб, соғлигининг бузилишига сабабчи бўлган энгил тан жароҳати етказган.

Фуқаро А.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Мастлик ҳолатида содир этилган жиноят учун жавобгарликнинг ўзига хос жиҳатларини айтиб беринг.

36-масала

Муқаддам бир неча марта безорилик содир этганлиги учун судланган фуқаро Қ. 2015 йилнинг 10 май куни спиртли ичимлик ичиб, маст ҳолатда Жиззах туман марказида яшовчи фуқаро Н.нинг ҳовлисига кириб, қўрадаги 800 000 сўмлик бир бош қўйни ўғирлаб чиқиб, далага яширган. Шундан сўнг у ўзининг жиноий ҳаракатини давом эттириб, шу туманнинг Учтепа қўрғонида яшовчи фуқаро Ш.нинг ҳовлисидаги 2 000 000 сўмлик бир бош ҳўкизни яширин равишда ўғирлаб чиқиб, ушбу ҳўкизни ҳамда қўйни Зомин туман мол бозорига олиб бориб, сотиб юборган.

Фуқаро Қ.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Бир қанча жиноят содир этиш турлари ва моҳиятини ёритиб беринг.

37-масала

Фуқаро Р. Тошкент шаҳридан Жиззах вилоятига боришда М.нинг “Нексия” русумли автомобилига минади. Йўлда кетаётиб ҳайдовчи М. автомобилига ёқилғи қуйиш учун автомашинадан фойдаланиб, М.га тегишли пальто чўнтагидаги унинг 200 000 сўм пулини ўғирлаб олган. Улар Пахтакор туманига етиб келганларидан сўнг Р. Ҳайдовчи М.га тегишли бўлган 400 000 сўмлик телпагини очикдан-очик олиб қоча бошлаган, бироқ М. уни қувиб етиб олади. Шунга қарамадан, Р. уни пичоқ билан қўрқитиб, қочиб кетишга эришган.

Фуқаро Р.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Бир қанча жиноят содир этиш турлари ва моҳиятини ёритиб беринг.

38-масала

Фуқаро А. фуқаро Л.нинг уйига ғайриқонуний равишда кириб, унинг 3 000 000 сўмлик нарсаларини ўғирлаб, шундан 2 000 000 сўмлик қисмини яширишга улгурган, лекин қолган 1 000 000 сўмлик буюмларни яширмакчи бўлганида ички ишлар идоралари ходимлари томонидан ушланди.

Фуқаро А.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Ўғирлик жинояти қачон тугалланган ҳисобланади?

39-масала

Муқаддам талончилик содир этганлиги учун судланган Б. судланганлик муддати ўтмасидан туриб ўғирлик жиноятини содир қилди.

Фуқаро Б.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Рецидив жиноят билан такроран жиноят содир этишининг фарқи нимада?

40-масала

Фуқаро В. фуқаро А.нинг сумкасига ўхшаш сумкани олиб келиб, эгасига билдирмасдан, ўзи билан олиб келган ичи бўш сумкани А.га тегишли ичида қимматбаҳо буюмлари бўлган сумка билан алмаштириб олиб кетган. А. ва шу ердаги бошқа шахслар у сумкани олиб кетаётганлигини кўрган бўлсаларда, бироқ айнан бошқа шахс сумкани алмаштириб олиб кетаётганлигини сезмаган.

Фуқаро В.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Ўғирлик ва талончилик жиноятларининг фарқини айтинг.

41-масала

Олиб борилган тезкор-кидирув ишлари натижасида фуқаро С. томорқасида бир туп наша ўсимлигини экиб, парваришлаб, келгусида сотиш мақсадини кўзламай, ўзи истеъмол қилиши учун ўз уйида сақлаб келганлиги аниқланган.

Фуқаро С.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Экиб, парваришланган тақиқланган экинларнинг миқдори қандай аниқланади?

42-масала

Фуқаро Ш. муқаддам жинсий эҳтиёжни зўрлик ишлатиб ғайритабиий усулда кондириш жиноятини содир этганлиги учун судланганлигидан ўзига тегишли ижобий хулоса чиқариб олмасдан, 2014 йил 8 июнь куни Оқтош қишлоғида спиртли ичимлик ичиб маст ҳолатда фуқаро Ч.ни қўлларидан ушлаб, унинг қаршилигини енгиш ва қўрқитиш учун уни уриб, унга ўртача оғир шикаст етказиб, эғнидаги кийимларини йиртиб, номусига тегиш мақсадида уни

ҳеч ким яшамайдиган бино ичига олиб кирмоқчи бўлган вақтда, буни кўриб қолган фуқаролар бунга йўл қўймаганлар.

Фуқаро Ш.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Номусга тегиш жинояти қачон тугалланган ҳисобланади?

43-масала

Фуқаро З. турмуш ўртоғи Т.нинг фуқаро И. билан ишқий муносабатини билиб қолиб, унга “бир неча кунга хизмат сафарига кетяпман” деб ёлғон гапириб, уйдан чиқиб кетиб, кечқурун қайтиб уйига келганида турмуш ўртоғи Т. Фуқаро И. билан тўшақда бирга ётганлигини кўриб, ҳар иккаласини ўлдиришни мақсад қилиб, ўзи билан олиб келган пичокни аввал турмуш ўртоғи Т.нинг юрак соҳасига, сўнгра И.нинг юрак соҳасига уриб, уларни ўлди деб ўйлаб, уйдан чиқиб кетган. Т. воқеа жойида вафот этган, бироқ И.нинг ҳаёти тиббиёт ходимлари томонидан сақлаб қолинган.

Фуқаро З.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Унга жазо тайинлашнинг ўзига хос жиҳатларини баён қилинг.

44-масала

Фуқаро Ю. спиртли ичимлик истеъмол қилиб, маст ҳолда дўконга кириб, харидорларнинг тинчлигини бузиб, сотувчи М.ни уриб, унга соғлигининг бузилишига сабабчи бўлган енгил тан жароҳати етказиб, ундан турли хил товарлар беришни талаб қилган. Сотувчи М. ундан кўрқиб қочиб чиқиб кетганидан сўнг, у дўкондан 500 000 сўмлик маҳсулотларни олиб чиқиб кетган.

Фуқаро Ю.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Босқинчилик жинояти қачон тугалланган ҳисобланади?

45-масала

Фуқаро И. Андижон шаҳридаги “Жаҳон бозори”дан умумий нархи 9 000 000 сўмлик 2740 қути қирғиз акциз маркаси бўлган “Пайн” сигаретларини сотиб олиб, Тошкент шаҳрига олиб кетаётган вақтида Поп тумани ҳудудида жойлашган “Сайрам” йўл-патруль хизмати масканида ушланган. И. ўзининг кўрсатмасида мазкур тамаки маҳсулотларини Тошкент шаҳридаги бозорларда сотиш ва фойда кўриш мақсадида олиб кетаётганлигини маълум қилган.

Фуқаро И.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Ўзбекистон Республикасининг 2015 йил 20 августда қабул қилинган “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига хусусий мулкни, тадбиркорлик субъектларини ишончли ҳимоя қилишни янада кучайтиришга, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этишга қаратилган ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги Қонунининг моҳиятини келтирилган мисолга боғлаган ҳолда ёритиб беринг.

46-масала

Фуқаро К. Андижон шаҳридаги “Жаҳон бозори”дан 10 000 000 сўмга 14 турдаги болалар кийимини сотиб олиб, ушбу товарларни келгусида сотиб даромад олиш мақсадида ўзига тегишли автомашинада Тошкент шаҳрига олиб кетаётганида Мингбулоқ тумани ҳудудидаги “Қизил тол” йўл-патруль хизмати масканида ушланган. Ўтказилган текширув жараёнида фуқаро К.да савдо фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берадиган ҳужжатлар мавжуд эмаслиги аниқланган. У олиб кетаётган товарлар тегишли мутахассислар томонидан 21 000 000 сўмга баҳоланган. Текширув давомида К. ушбу ҳаракатлари натижасида 11 000 000 сўм фойда олмоқчи бўлганлиги аниқланган.

Фуқаро К.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Ўзбекистон Республикасининг 2015 йил 20 августда қабул қилинган “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига хусусий мулкни, тадбиркорлик субъектларини ишончли ҳимоя қилишни янада кучайтиришга, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этишга қаратилган ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги Қонунининг моҳиятини келтирилган мисолга боғлаган ҳолда ёритиб беринг.

47-масала

Фуқаро А. кўчада кетаётган вақтида фуқаролар Б. ва Д. уни тўхтатиб, фолбин эканликларини айтиб, унинг келажаги ҳақида фол кўришиб, ундан 5 000 сўм пул олишган. Шундан сўнг, А.нинг уларга ишончи ортганлигидан фойдаланиб, А.нинг уйига бориб, уйи-

да ҳам фол кўриб, унинг 400 000 сўмлик тилла тақинчоқларни қўлга киритганлар.

Фуқаролар Б. ва Д.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Жиноят таркиби объектив томонининг қўшимча белгиларини санаб, уларнинг квалификация учун аҳамиятини айтиб беринг.

48-масала

15 ёшли К. билан 13 ёшли Н. маҳалласидаги дўкон яхши қўриқланмаслигини билиб, тунда ушбу дўконга ўғирликка кириб, 74 000 сўмлик конфет, ўйинчоқ ва бошқа нарсаларни ўғирлашган.

Вояга етмаган К. ва Н.ларнинг қилмишларини квалификация қилинг.

Жиноят субъектининг белгиларини санаб беринг.

49-масала

Трактор ҳайдовчиси Т. одам ташиш учун мўлжалланмаган тиркамага пахта теримидан қайтаётган етти нафар пахтакорларни миндириб келаётганида, бурилишда тракторнинг олдинги филдираги катта тошни босиши натижасида ҳайдовчи бошқарувни йўқотиб қўйган. Натижада тиркама ағдарилиб, 2 киши вафот этиб, 2 киши оғир ҳамда ўртача оғирликдаги тан жароҳати олган.

Фуқаро Т.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Айбнинг эҳтиётсизлик шакли таърифини баён қилинг.

50-масала

Фуқаро Ш.нинг жияни С. тоғаси Ш. уйда йўқлигидан фойдаланиб, унинг автомобили калитини олиб, ушбу автомобилда Франциядан қайтаётган дўстини кутиб олиш учун аэропортга йўл олди. Ишдан келган Ш. автомобили йўқлигини кўриб, дарҳол туман ички ишлар бўлимига хабар берди. С. дўстини кутиб олганидан сўнг автомобилни қўйиш учун тоғасининг уйига қайтди. Шундан сўнг Ш. аризасини эътиборсиз қолдириш ҳақида ариза ёзган.

Фуқаро С.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Терговга қадар текширув даврида қандай тергов ҳаракатлари ўтказилиши мумкин?

51-масала

Фуқаро Т. Шароф Рашидов кўчаси бўйлаб мотоциклни бошқариб кетаётганда, тўсатдан йўлига 14 ёшли ўсмир югуриб чиқди. Бунни кўрган мотоцикл ҳайдовчиси Т. дарҳол мотоциклни тўхтатди, бироқ мотоциклнинг орқасидаги тўхташ белгисини билдирувчи чироғи йўқлиги сабабли, унинг ортидан келаётган “Тико” автомобили ҳайдовчиси К. мотоцикл тўхтаётганлигини ўз вақтида сезмади. Бунинг оқибатида “Тико” автомобили мотоциклга келиб урилди ва Т. оғир тан жароҳати олди.

Фуқаро К. ва Т.ларнинг қилмишларини квалификация қилинг.

Моддий таркибли ва формал таркибли жиноятларнинг фарқини айтинг.

52-масала

Олий ўқув юрти талабаси Ш. спиртли ичимлик истеъмол қилиб, маст ҳолда ўзи яшайдиган ётоқхонанинг бошқа қаватида турувчи талаба Г.нинг хонасига кириб, номусига тегиш мақсадида уни полга йиқитган. Бироқ Г. унга фаол қаршилик кўрсата бошлаган. Унинг қаршилигини енгиш учун Ш. чўнтагидан пичоқ олиб, Г.нинг томоғига тираб, ўлдириш билан кўрkitган. Ҳаёти хавф остида қолган Г. қаршиликни тўхтатган. Ш. бундан фойдаланиб унинг номусига теккан.

Фуқаро Ш.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Мастлик ҳолатида жиноят содир этиш қандай ҳуқуқий оқибатни келтириб чиқаради?

53-масала

Фуқаро А. ўзганинг кўп миқдордаги мулкни ўфирлаганлиги учун 2013 йил 23 октябрь куни жиноят ишлари бўйича Сардоба туман суди томонидан, Ўзбекистон Республикасининг ЖК 169-моддаси учинчи қисми “в” банди билан айбли деб топилиб, беш йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазосига ҳукм қилинган. Жазони ўташ жараёнида, А. томонидан 2013 йил 10 октябрь куни

содир қилинган ўзганинг анча миқдордаги мулкани ўғирлаш жинояти фош этилган.

Фуқаро А.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Бир қанча жиноят содир этиш шакллари санаб беринг.

54-масала

Фуқаро С. спиртли ичимлик истеъмол қилиб, маст ҳолда шаҳар марказида турганида, нотаниш ҳайдовчи йўл четида тўхтаб, автомобиль калитини жойида қолдириб, дўконга кириб кетганлигини кўриб қолган. Шундан сўнг у автомашинани ҳайдаб кетган ва уни ёнилғиси тугагунига қадар бошқариб юриб, машинани тўхтаган жойда ташлаб кетган.

Фуқаро С.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Агар С.нинг қилмишида жиноят таркиби мавжуд бўлса, ушбу жиноятнинг тугалланиш вақтини айтинг.

55-масала

Маҳкум Ж. озодликдан маҳрум қилиш тариқасидаги жазони ижро этиш жойида жазони ўташ даврида қочмоқчи бўлди, лекин жазони ижро этиш муассасаси ходимлари томонидан қўлга олинди.

Маҳкум Ж.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Мазкур ҳолатда унга нисбатан жазо тайинлаш қай тартибда амалга оширилади?

56-масала

Фуқаро Ж. қасддан одам ўлдирганликда гумон қилиниб, ушланган. У ҳимоячи иштирокида сўроқ қилинганида, жуда маст ҳолда бўлганлиги сабабли ушбу жиноятни содир қилганлигини, агар ҳушёр бўлганида бундай ишни қилмаган бўлишини билдирган. Экспертиза хулосаси фуқаро Ж. ушбу жиноятни содир этиш вақтида кучли мастлик ҳолатида бўлганлигини тасдиқлаган.

Фуқаро Ж.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Мастлик ҳолатида жиноят содир этиш қандай ҳуқуқий оқибатни келтириб чиқаради?

57-масала

Фуқаро Ж. кўчада маст ҳолда кетаётиб, ёнидан ўтаётган икки нафар нотаниш шахсдан сигарет сўраган. Улардан рад жавоби олгач, қўпол сўзлар билан уларни ҳақорат қилганлиги оқибатида улар ўртасида жанжал келиб чиққан. Шундан сўнг, Ж. кўйнидаги арок шишаси билан улардан бирига оғир тан жароҳати, иккинчисига соғлигининг бузилишига сабабчи бўлган енгил тан жароҳати етказган.

Фуқаро Ж.нинг қилмишини квалификация қилинг.

“Жабрланувчи” жиноят таркибининг қайси элементига тегишли белги ҳисобланади?

58-масала

Фуқаролар А., Ю. ва Б.лар ўғирлик содир этиш мақсадида олдиндан тил бириктириб, Ж.нинг уйида ҳеч ким йўқ деб ўйлаб, тунда унинг уйига боришган. А. кўчада пойлоқчилик қилишга қолган. Ю. гаражга машинадаги нарсаларни олиш учун кирган. Б. эса, уйнинг ичкарасига кирган. Ю. гараждаги автомобилнинг магнитофонини ўғирлаб чиқиб, кўчадаги пана жойда А. билан бирга Б.нинг чиқишини кутиб туришган. Бир оз вақт ўтгач, Б. чиқиб, уларга уй эгаси уйда эканлигини, жиноятлари фош бўлишидан қўрқиб уни ўлдириб қўйганлигини, уйда бўлган 15 000 000 сўм пулларни ўғирлаб чиққанлигини айтиб берган. Шундан сўнг улар воқеа жойидан яширинишган.

Фуқаролар А., Ю. ва Б.нинг қилмишларини квалификация қилинг.

Жиноятда иштирок этганлик учун жавобгарлик доираси қандай ҳал этилади?

59-масала

Фуқаро Б. 4 қаватли уйнинг томини таъмирлаётиб, ишга яроқсиз бўлган шифер бўлагини пастга ташлаб юборган. Шифер бўлаги уй олдида ўтирган фуқаро О.га тегиб, унинг ўртача оғир тан жароҳати олишига сабабчи бўлган.

Фуқаро Б.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Айб шакллари ва уларнинг таърифини айтинг.

60-масала

Давлат бошқаруви органларида бошқарма бошлиғи лавозида ишловчи С. қўл остида бўлим бошлиғи лавозимида ишловчи О.ни юклатилган топшириқларни ўз вақтида бажармаганлиги учун уриб, унга енгил тан жароҳати етказган.

Фуқаро С.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Кимлар мансабдор шахс ҳисобланади?

61-масала

Ўзбекистон Республикаси ЖК 169-моддасининг биринчи қисмида назарда тутилган жиноятни содир этган К. суд томонидан амнистия асосида жиноий жавобгарликдан озод қилинганидан кейин орадан бир ой ўтиб, яна жиноятга қўл урган. Жумладан, у фуқаро Н.нинг уйига ғайриқонуний равишда кириб, жами 27 000 000 сўмлик буюмларини яширин равишда талон-торож қилган.

Фуқаро К.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Рецидив жиноят тушунчасини айтиб беринг.

62-масала

Фуқаро К. хўжалик фаолияти соҳасидаги жиноятлардан бирини содир этди. Мазкур турдаги жиноятларни фош этишга масъул мансабдор шахс Д. унинг жиноятини аниқлаган ва К.дан унга нисбатан жиноят иши қўзғатмаслик эвазига пора талаб қилган. К.да шунча миқдордаги пул бўлмаганлиги сабабли пора тариқасида сўралган пулларни ўз вақтида етказиб бера олмаган. Д. ушбу пулларни тўлиқ бермаса, унга нисбатан жиноят иши қўзғатишини билдиради. Жавобгарликдан қўрққан К. уйдаги буюмларини сотиб, пора сифатида сўралган пулларни Д.га бериб, жиноий жавобгарликдан қутулиб қолган.

Фуқаро Д.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Фуқаро К.нинг қилмишини квалификация қилишда эътиборга олиниши муҳим бўлган жиҳатларни санаб беринг.

63-масала

Фуқаро В. саноат моллари бозорида ҳеч қандай сабабсиз фуқаро А.ни уятли сўзлар билан ҳақорат қилиб, унинг чинни идишларини синдириб, унга 1 400 000 сўмлик моддий зарар етказган.

Фуқаро Д.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Моддий зарар миқдори қай тартибда аниқланади?

64-масала

Фуқаро С. ўзганинг мулкини яширин равишда талон-торож қилиш мақсадида фуқаро И.нинг хонадонига ғайриқонуний равишда кириб, ҳовлида юрганида хонадон эгаси сезиб қолиб, уни ушламоқчи бўлган. Фуқаро С. хонадон эгаси И.нинг юзига уриб, унга енгил тан жароҳати етказиб, оёқ-қўлини боғлаб, хонадонидан 570 000 сўмлик мулкларни талон-торож қилиб олиб кетган.

Фуқаро С.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Жиноят содир этишда “мақсад” жиноят таркибининг қайси элементи белгиси ҳисобланади?

65-масала

Фуқаро Д. спиртли ичимлик ичиб, маст ҳолда фуқаро Г.нинг хонадонига тўй маросимида хизмат қилаётган фуқароларни уятли сўзлар билан ҳақорат қилади. Хонадон эгаси Г. уни тартибга чақирганида, фуқаро Д. уни тўйхонадан четга олиб чиқиб, ёнидаги пичоқ билан унинг чап кўкрак соҳасига қасдан бир мартаба уриб, уни ўлдирган.

Фуқаро Д.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Жиноят содир этиши қуроли ва воситасининг фарқи нимада?

66-масала

Фуқаро К. турмуш ўртоғи М. билан оилавий низолар юзасидан ўзаро жанжаллашиб қолишган. Бунинг оқибатида фуқаро К. турмуш ўртоғи М.нинг юзига бир марта шапалоқлаб урган. Жанжалдан сўнг, фуқаро М. ўзини хўрланган ҳисоблаб, ўзига ўт қўйиб, ўзини ўзи ўлдиришга суиқасд қилган.

Фуқаро К.нинг қилмишини квалификация қилинг.

67-масала

Фуқаро М. дехқон бозорида сотувчилик қилаётган фуқаро Н.дан картошканинг нархини сўраган. Нархини эшитгач, картошкани қиммат сотаётганлигини айтиб, уни уятли сўзлар билан ҳақорат қилиб, унинг баданига шикаст етказмаган ҳолда юзига бир шапалоқ урган.

Фуқаро М.нинг қилмишини квалификация қилинг.

68-масала

Фуқаролар А., Б. ва Г. тўқувчилик корхонасида ишчи бўлиб ишлаб, тунги навбатчиликда бўлганларида ўзаро тил бириктириб, корхонанинг 3 000 000 сўмлик ипларини яширин равишда талон-торож қилиб олиб кетганлар.

Фуқаролар А., Б. ва Г.нинг қилмишларини квалификация қилинг.

Корхона, муассаса ёки ташкилотларнинг мол-мулкани талон-торож қилганлик билан боғлиқ ҳаракатларни квалификация қилишнинг қандай ўзига хос жиҳатлари бор?

69-масала

Фуқаро Х. муқаддам фирибгарлик жиноятини содир қилганлиги учун уч йилга озодликдан маҳрум қилиниб, Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 72-моддасига асосан шартли ҳукм қилиниб, 2 йил синов муддати белгиланган. Синов муддати тугаганидан бир йил ўтгач, у ўғирлик содир қилган.

Фуқаро Х.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Рецидив жиноят тушунчасини айтиб беринг.

70-масала

Фуқаро А. милиция таянч пунктига бориб, профилактика инспектори И. ва П.ларга 2012 йил 31 август куни номаълум шахслар унинг 1 260 000 сўм пулини ўғирлаб кетганлигини, ушбу ўғирликни содир этганликда қўшни хонадонда яшовчи эр-хотин С. ва Х.лардан гумони борлигини маълум қилган. Профилактика инспекторлари А.нинг мурожаатини расмийлаштирмасдан, текши-

рув ҳаракатларини олиб боришиб, С. ва Х.дан тушунтириш хати олганларида, улар ушбу ўғирликка алоқаси йўқлигини баён қилишган. Шундан сўнг улар С.ни милиция таянч пунктининг алоҳида хонасида ушлаб туриб, турмуш ўртоғи Х.га эрталаб соат 7-00 гача 500 000 сўм олиб келишни айтганлар. Хўрланган фуқаро Х. уйига бориб ўзини ўзи ўлдиришга суиқасд қилган.

Фуқаролар И. ва П.нинг қилмишларини квалификация қилинг.

71-масала

Фуқаро Ф. 2013 йил 17 июль кuni укаси Р. яшайдиган уйга маст ҳолда бориб, “мен қурган уйимдан чиқиб кетинглар,” – деб, ўзи билан олиб борган ва ўқланган “Револьвер” ўқ отар қуролини намойиш қилиб, уни қўллаш билан қўрқитган.

Фуқаро Ф.нинг қилмишини квалификация қилинг.

72-масала

Ҳарбий хизматчи Г. оилавий жанжал вақтида турмуш ўртосини қўрқитмоқчи бўлди. Шу мақсадда у сохта газаб билан, ўқланмаган деб ўйлаган тўппончасини хотинига қаратган. Г. учун кутилмаганда тўппонча отилади, аммо ўқ турмуш ўртоғига тегмаган. Г.нинг қайнонаси ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларига мурожаат қилиб, куёви қизининг ҳаётига суиқасд қилганлиги учун жиноий жавобгарликка тортишни сўраган.

Фуқаро Г.нинг қилмишини квалификация қилинг.

Айб шакллари ва уларнинг тарифини айтиб беринг.

73-масала

Фуқаролар А. ва Л. олдиндан тил бириктириб, фуқаро К.ни уйига гайриқонуний равишда кириб, ўзлари билан олиб борган пичоқ билан уни қасддан ўлдириб, унинг кўп миқдордаги мулкни талон-торож қилганлар.

Фуқаролар А. ва Л.нинг қилмишларини квалификация қилинг.

Жиноятда иштирокчиликнинг қандай шакллари мавжуд?

74-масала

Фуқаро Б. таниши П. билан бирга спиртли ичимлик истеъмол қилиб, маст бўлиб қолишгач, ўзаро жанжаллашиб қолишган. Шундан сўнг Б. таниши П.нинг сон қисмига бир марта пичок урган. Фуқаро П. ушбу тан жароҳати натижасида вафот этган.

Фуқаро Б.нинг қилмишини квалификация қилинг.

75-масала

Терговчи Р. гумон қилинувчи Н.дан мажбурлаб кўрсатма олиш ҳақида тезкор вакил Ш.га айтган. Шундан сўнг тезкор вакил Ш. гумон қилинувчи Н.ни уриб, унга тан жароҳати етказиб, М.исмли мансабдор шахсга пора берганлиги ҳақида ёлғон кўрсатма олган. Сўнгра тезкор вакил Ш. гумон қилинувчини ўзининг хизмат хонасига қамаб кетган. Н. олган тан жароҳатлари натижасида Ш.нинг хизмат хонасида вафот этган.

Фуқаролар Р. ва Ш.ларнинг қилмишларини квалификация қилинг.

Жиноят иштирокчиларининг турларини санаб беринг.

76-масала

Фуқаро С. фуқаро А. билан телефонда ўзаро тортишиб қолишган. Шундан сўнг улар келишиб олиш мақсадида юзма-юз учрашишга келишиб олишган. Келишилган жойга фуқаро А. дўстлари Р. ва Ж.лар ҳамроҳлигида келиб, С.ни уриб, унга соғлиғининг бузилишига сабабчи бўлган енгил тан жароҳати етказишган. Фуқаро С. бундан ғазабланиб, уйдан пичоқ олиб чиқиб, фуқаро А.нинг бел қисмига пичоқни бир марта санчиб олган. Натижада фуқаро А. кўп қон йўқотиш туфайли вафот этган.

Фуқаролар С., Р. ва Ж.нинг қилмишларини квалификация қилинг.

77-масала

Фуқаро К. муқаддам фирибгарлик жиноятини содир қилганлиги учун судланган бўлиб, бундан ўзига ижобий хулоса чиқариб олмасдан, қасдан ўғирлик жиноятини содир қилган.

*Фуқаро К.нинг қилмишини квалификация қилинг.
Такроран жиноят содир этиш тушунчасини айтиб беринг.*

78-масала

Фуқаро С. босқинчилик жиноятини содир қилиш мақсадида, қонунга хилоф равишда ўқотар қуролни эгаллади, лекин ўзига боғлиқ бўлмаган сабабга кўра, босқинчилик жиноятини содир эта олмади.

*Фуқаро С.нинг қилмишини квалификация қилинг.
Босқинчилик жинояти қачон тугалланган ҳисобланади?*

79-масала

Фуқаро М. ўзи чалинган касалликнинг давоси йўқлигини билиб, ўзини ўзи ўлдирмоқчи бўлди, аммо бу ишни бошқа кишининг ёрдамсиз қила олмади. Шундан сўнг фуқаро М. дўсти Й.га мурожаат қилиб, унга давосиз дардга чалинганлигини, оғриқлардан қаттиқ азобланаётганлигини, шунинг учун ўз жонига қасд қилмоқчилигини айтиб, унга бу масалада ёрдам беришини сўраган. Дўсти Й. бунга рози бўлиб, сиртмоқ ясаб бериб, унинг олди-дан чиқиб кетган. Шундан сўнг фуқаро М. ўз жонига қасд қилган.

*Фуқаро Й.нинг қилмишини квалификация қилинг.
Ижтимоий хавфли қилмишининг тушунчасини ёритиб беринг.*

80-масала

Фуқаро В. ўзига товламачилик қилиш йўлига ўтган жазманинни ўлдиришга қарор қилди. Шу мақсадда жазмани Г.ни захарланган ширинлик билан меҳмон қилди. Захар таъсир қила бошлагач, В. қилган ишидан пушаймон бўлиб, “Тез ёрдам” чақириб, шифокорларга, Г.ни захарламоқчи бўлганлигини ва захарли модданинг номини маълум қилди. Шифокорларнинг ҳаракати билан Г.нинг ҳаёти сақлаб қолинди.

*Фуқаро В.нинг қилмишини квалификация қилинг.
Қасддан содир этилган жиноят босқичларини тушунтириб ўтинг.*

Жиноят учун жазо тайинлашга оид масалалар

1-масала

Мукаддам судланмаган фуқаро К. спиртли ичимлик истеъмол қилиб, уйига маст ҳолатда келганида ўғли Ж.ни қўшниси Д. уриб, тан жароҳати етказганлигидан хабар топиб, жаҳл билан қўшниси Д.нинг уйига бориб, у билан тортишиб қолишган. Шундан сўнг у Д.дан ўч олиш мақсадида тегишли рухсатномасиз сақлаб юрган ов милтиғини олиб чиқиб, Д.нинг уйига бориб унга қарата ўқ узган. Натижада Д. ҳаёти учун хавфли бўлган оғир тан жароҳати олиб, вафот этган. Бу ҳаракатлари учун К. дастлабки тергов органи томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖК 248-моддасининг биринчи қисми, 97-моддасининг биринчи қисми билан айбланган. Суд ишни кўриб чиқиб, суд ҳукми билан К. Ўзбекистон Республикаси ЖК 97-моддасининг биринчи қисми, 248-моддасининг биринчи қисми билан айбдор деб топилиб, ЖК 97-моддасининг биринчи қисми бўйича ўн икки йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси, ЖК 248-моддасининг биринчи қисми бўйича икки йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланиб, ЖКнинг 59-моддасига мувофиқ енгилроқ жазо оғирроғи билан қопланиб, узил-кесил ўн икки йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинлаган.

Суд томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 59-моддаси талаблари тўғри қўлланилганми?

Маҳкумга жазо ўташи учун қандай колония тури белгиланади?

2-масала

Мукаддам судланмаган фуқаро Б. 2013 йилнинг май ойида ўз уйининг қаршисидаги томорқасига қонун билан тақиқланган гиёҳвандлик воситаси бўлган икки туп кўкнор ўсимлигини экиб, парваришлаб, баргларини йиғиб олиб, қуритиб, ўзи истеъмол қилиб, қолган қисмини қонунга хилоф равишда сақлаб келган. 2014 йил 20 ноябрь куни ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари томонидан ушланиб, шахсий тинтув ўтказилган вақтда,

кийиб юрган кийимининг чўнтагидан 3 грамм “гашиш” гиёҳвандлик моддаси топилиб, ашёвий далил сифатида олинган.

Суд ҳукми билан Б. Ўзбекистон Республикаси ЖК 270-моддасининг биринчи қисми, 276-моддасининг иккинчи қисми “а” банди билан айбдор деб топилиб, ЖК 270-моддасининг биринчи қисми бўйича уч йил муддатга озодликдан маҳрум қилиниб, ЖК 276-моддасининг иккинчи қисми “а” банди бўйича тўрт йил муддатга озодликдан маҳрум қилиниб, ЖКнинг 59-моддасига асосан жазолар қисман қўшилиб, узил-кесил олти йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланган.

Суд томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 59-моддаси талаблари тўғри қўлланилганми?

Маҳкумга нисбатан қандай колония тури белгиланади?

3-масала

Фуқаро Ш. 2015 йил 4 январь куни соат чамаси 19-00 ларда ўзининг номидаги “ВАЗ-2105” русумли автомашинасини бошқариб кетаётиб, “Йўл ҳаракати қоидалари” талабларини бузиб, йўлни кесиб ўтаётган йўловчи И.ни уриб кетиб, унга ёрдам бермасдан, воқеа содир бўлган жойдан қочиб кетган. Натижада И. етказилган оғир жароҳатлар оқибатида шифохонада вафот этган.

Суд судланувчи Ш.ни Ўзбекистон Республикаси ЖК 266-моддасининг иккинчи қисми, 117-моддасининг иккинчи қисми билан айбдор деб топиб, унинг муқаддам судланмаганлигини, айбига иқрорлигини, нафақа ёшида эканлигини эътиборга олиб, ЖК 266-моддасининг иккинчи қисми бўйича икки йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси, ЖК 117-моддасининг иккинчи қисми бўйича бир йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинлаб, ЖКнинг 59-моддасига асосан енгилроқ жазони оғирроғи билан қоплаб, узил-кесил жазони икки йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси деб ҳисоблаб, жазони манзил-колонияда ўташни белгилаган.

Суд томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 59-моддаси талаблари тўғри қўлланилганми?

Мазкур жиноятлар айбнинг қайси шакли (қасд ёки эҳтиётсизлик) орқали содир этилган?

4-масала

Вояга етмаган Я. таниши С. билан ўзганинг мулкини очиқдан-очиқ талон-торож қилиш ҳақида олдиндан тил бириктириб, Нукус шаҳридаги дам олиш боғидан ўтиб бораётган вояга етмаган А. ва Т.ларни тўхтатиб, уларни уриш билан қўрқитиб, кулоқларидаги тилла зирақларини ечиб олган. Бу ҳаракатлари учун вояга етмаган Я. суд ҳукми билан Ўзбекистон Республикаси ЖК 166-моддасининг иккинчи қисми “а”, “в” бандлари билан айбдор деб топилиб, Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 85-моддасига асосан икки йил муддатга озодликдан маҳрум қилинган.

Суд томонидан вояга етмаганга нисбатан жазо тайинлашда қонун талабларига риоя қилинганми?

Маҳкумга нисбатан қандай колония тури белгиланади?

5-масала

Муқаддам судланмаган А. жамиятга ҳурматсизлик кўрсатиб, қўчадан ўтиб бораётган фуқаро М.ни сабабсиз уриб, унинг баданига ўртача оғирликдаги жароҳат етказганлиги учун суд томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖК 277-моддасининг иккинчи қисми “а” банди билан айбдор деб топилиб, уч йил муддатга озодликдан маҳрум қилиниб, жазони умумий тартибли колонияда ўташи белгиланган.

Суд томонидан хатоликка йўл қўйилганми?

Безорилик жинояти билан қасддан баданга шикаст етказиш жиноятларининг фарқини айтиб беринг.

6-масала

Фуқаро Е. муқаддам ўғирлик жинояти содир қилганлиги учун Ўзбекистон Республикаси ЖК 169-моддасининг иккинчи қисми “в” банди билан айбланиб, уч йил муддатга озодликдан маҳрум қилиниб, жазонинг бир йилини ўтагандан сўнг, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг амнистия тўғрисидаги қарорига мувофиқ жазони ўташдан озод этилган. Орадан бир йил ўтгач, яна ўғирлик жиноятини содир этиб, М.нинг уйига ғайриқонуний равишда кириб, анча миқдордаги нарсаларини ўғирлаб олиб кетганлиги учун айбланган.

*Е.нинг ҳаракатларини квалификация қилинг.
Унга жазони ўташи учун қандай колония тури белгиланади?*

7-масала

Фуқаро Р.нинг айби билан йўл-транспорт ҳодисаси содир этилганлиги натижасида автомашинадаги йўловчи ҳалок бўлган. Суд томонидан судланувчи Р. Ўзбекистон Республикаси ЖК 266-моддасининг иккинчи қисми билан айбдор деб топилиб, тўрт йил муддатга озодликдан маҳрум қилиниб, жазони умумий тартибли колонияда ўташ белгиланган.

Суд ҳукми қонунийми?

Мазкур жиноят ижтимоий хавфлилик даражасига кўра қандай жиноятлар таснифига киради?

8-масала

Гиёҳвандлик воситалари билан боғлиқ бўлмаган жиноятлари учун муқаддам бир неча марта судланиб, ўта хавfli рецидивист деб топилган Р. кўп миқдордаги гиёҳвандлик воситаларини ўзи истеъмол қилиш мақсадида сақлаганлиги учун Ўзбекистон Республикаси ЖК 276-моддасининг иккинчи қисми “а” банди билан айбдор деб топилиб, уч йил муддатга озодликдан маҳрум қилиниб, жазони қаттиқ тартибли колонияда ўташ белгиланган.

Сизнингча, суд ҳукми қонунийми?

Ижтимоий хавfliлик даражасига кўра мазкур жиноят қандай жиноятлар таснифига киради?

9-масала

Фуқаро Х. жабрланувчиларни алдаш йўли билан уларнинг жуда кўп миқдордаги мулкини қўлга киритиб, ўзлаштирганлиги учун, тергов органи томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖК 168-моддасининг учинчи қисми “а” банди билан айбланган. Суд тергови давомида судланувчи томонидан келтирилган моддий зарар тўлиқ қопланган. Суд томонидан Х. ЖК 168-моддасининг учинчи қисми “а” банди билан олти йил муддатга озодликдан маҳрум қилинган.

Суд ҳукмини қонуний деб ҳисоблайсизми?

“Жуда кўп миқдор” атамасининг ҳуқуқий маъносини ай-тиб беринг.

10-масала

Фуқаро С. муқаддам талончилик жиноятини содир этганлиги учун суд ҳукми билан Ўзбекистон Республикаси ЖК 166-моддасининг биринчи қисми билан икки йил муддатга озодликдан маҳрум қилинган. Ушбу жазони тўлиқ ўтаб чиқиб, судланганлик ҳолати тугалланмасдан, у бозорда фуқаро Ж.нинг чўнтагидан 50 000 сўм пул ўғирлаб, яна жиноят содир этган. Суд томонидан С. ЖК 169-моддасининг иккинчи қисми “а” банди билан айбдор деб топилиб, унга уч йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланиб, Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 72-моддаси қўлланилиб, жазо шартли ҳисобланиб, бир йил синов муддати белгиланган.

Суд ҳукми қонунийми?

Маҳкумга нисбатан шартли ҳукм қандай ҳолларда қўлланиши мумкин?

11-масала

Фуқаро Ж. таниши С.нинг ножўя ҳаракатларидан норози бўлиб, уни қасддан уриб, баданига соғлиғининг қисқа муддатга бузилишига сабабчи бўлган енгил шикаст етказган. Бу ҳаракатлари учун суд Ж.ни Ўзбекистон Республикаси ЖК 109-моддасининг иккинчи қисми билан айбдор деб топиб, Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 57-моддасини қўллаб, 15 кун муддатга камок жазоси тайинлаган.

Суд ҳукми қонунийми?

Қамоқ жазоси қандай муддатлар доирасида тайинланиши мумкин?

12-масала

Фуқаро И. тергов органи томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖК 167-моддасининг иккинчи қисми “а”, “в” бандлари,

228-моддасининг иккинчи қисми “б” банди, 228-моддасининг учинчи қисми билан айбланиб, унга нисбатан юритилган жиноят иши судга берилган. Суднинг ҳукми билан И. Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 33-моддасига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси ЖК 167-моддасининг иккинчи қисми “а” банди, 228-моддасининг учинчи қисми билан айбли деб топилиб, жазо тайинланган.

Суд ҳукми қонунийми?

Жиноятлар мажмуи тушунчасини ёритиб беринг.

13-масала

Фуқаро Р. туман судининг 2014 йил 12 сентябрь кундаги ҳукми билан Ўзбекистон Республикаси ЖК 109-моддасининг иккинчи қисми билан айбли деб топилиб, шу модда билан энг кам ойлик иш ҳақининг 30 баравари миқдорида жарима жазосига тортилган. Апелляция инстанцияси суди содир этилган жиноятнинг хусусияти ва ижтимоий хавфлилиқ даражаси, айбдорнинг шахси ва ишдаги бошқа ҳолатларни эътиборга олиб, айбдор тайинланган жазони ўтамасдан туриб ҳам унинг хулқини назорат қилиш орқали тузатиш мумкин, деган қатъий фикрга келиб, унга нисбатан ЖКнинг 72-моддасини қўллаб, шартли ҳукм қилиб, бир йил синов муддати белгилаган.

Апелляция инстанцияси суди қарори қонунийми?

Шартли ҳукм қандай жазолар тайинланганда қўлланиши мумкин?

14-масала

Муқаддам судланмаган фуқаро С. Ўзбекистон Республикаси ЖК 25, 97-моддасининг иккинчи қисми “а” банди билан ўн беш йил муддатга, 248-моддасининг биринчи қисми билан икки йил муддатга озодликдан маҳрум этилиб, унга нисбатан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 57 ва 59-моддалари қўлланилиб, ўн бир йил муддатга озодликдан маҳрум этилган.

Суд ҳукми қонунийми?

Унга нисбатан қандай колония тури белгиланади?

15-масала

Фуқаро Г. Ўзбекистон Республикаси ЖК 168-моддасининг иккинчи қисми “а” бандида назарда тутилган жиноятни содир этганликда айбланиб, унга нисбатан юритилган жиноят иши судга юборилган. Суд муҳокамаси даврида Г.нинг ҳомиладорлиги аниқланган. Суд томонидан унга нисбатан шу модда билан ойлик иш ҳақининг 20 фоизини давлат даромадига ушлаб қолиш шарти билан икки йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинланган.

Суд ҳукми қонунийми?

Ахлоқ тузатиш ишлари жазоси қандай муддатлар доирасида тайинланиши мумкин?

16-масала

Фуқаро М. Ўзбекистон Республикаси МЖТК 52-моддасининг иккинчи қисми билан маъмурий жавобгарликка тортилган бўлиб, бир йил ўтмай туриб яна шу моддада кўрсатилган маъмурий ҳуқуқбузарлик ҳаракатини содир қилган. Дастлабки тергов органи ушбу шахснинг ҳаракатини Ўзбекистон Республикаси ЖК 109-моддасининг биринчи қисми билан квалификация қилиб, жиноят ишини судда кўриш учун юборган. Суд М.нинг ҳаракатини Ўзбекистон Республикаси ЖК 109-моддасининг биринчи қисми билан айбли деб топган.

Суд ҳукми қонунийми?

Ижтимоий хавфлилик даражасига кўра мазкур жиноят қандай жиноятлар таснифига киради?

17-масала

Фуқаро А. муқаддам жиний жавобгарликка тортилиб, Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 72-моддасига кўра икки йил синов муддати билан шартли ҳукм қилинган. Синов муддати тугаганидан сўнг туман суди томонидан унга нисбатан олиб борилган бошқа жиноят иши юзасидан ЖК 169-моддасининг учинчи қисми билан айбли деб топилди, тайинланган жазони қаттиқ тартибли колонияда ўташ белгиланган.

Суд ҳукми қонунийми?

Судланганликнинг ҳуқуқий оқибатини айтиб беринг.

18-масала

Фуқаро А. ва Ш.лар суд томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖК 167-моддасининг учинчи қисми “а” банди билан жиноий жавобгарликка тортилиб, етказилган 905.000.000 сўм миқдордаги моддий зарарни судланувчилардан солидар тартибда ундириш белгиланган. Судланувчи А. томонидан зарар тўлиқ қопланганлиги сабабли суд А. ва Ш.ларни озодликдан маҳрум қилиш жазосини ўташдан озод қилган.

Суднинг хулосаси асослими?

Жиноят натижасида етказилган зарарни ундириш тартибларини тушунтиринг.

19-масала

Суд ҳукмига кўра вояга етмаган А. соат 11-00 ларда жамоат жойида юриш-туриш қоидаларини қасдан менсимасдан фуқаро Б. билан ўзаро келишмовчилик натижасида қўлидаги пичоқ билан Б.нинг қорин қисмига енгил шикаст етказиб, жанжалнинг олдини олиш учун келган фуқаро Ш. билан ҳам ўзаро жанжаллашиб қолиб, унга ҳам енгил шикаст етказган. Вояга етмаган А. суд томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖК 277-моддасининг учинчи қисми “г” банди билан айбли деб топилиб, уч йил муддатга озодликдан маҳрум қилинган ҳамда унга нисбатан ЖКнинг 72-моддаси қўлланилиб, тайинланган озодликдан маҳрум қилиш жазоси шартли деб ҳисобланиб, бир йил синов муддати белгиланган.

Суд ҳукми қонунийми?

Вояга етмаган маҳкумларга нисбатан қандай жазолар тайинланиши мумкин?

20-масала

Муқаддам судланмаган фуқаро О. суднинг ҳукми билан Ўзбекистон Республикаси ЖК 270-моддасининг иккинчи қисми “а” банди ва 276-моддасининг иккинчи қисми “б” банди билан айбли деб топилиб, ЖК 270-моддасининг иккинчи қисми “а” банди билан уч йил олти ой муддатга, ЖК 276-моддасининг иккинчи қисми “б” банди билан тўрт йил муддатга озодликдан маҳрум этиш жа-

зоси тайинланган. ЖКнинг 59-моддасига асосан тайинланган жазоларни қисман қўшиш йўли билан ўташ учун узил-кесил олти йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланиб, жазони манзил-колонияда ўташ белгиланган.

Суд ҳукми қонунийми?

Мазкур жиноятлар ижтимоий хавфлилик даражасига кўра қандай жиноятлар таснифига киради?

21-масала

Фуқаро С. оғир ва унча оғир бўлмаган жиноятларни содир қилганлиги учун уч марта судланганлигидан ўзига тегишли ҳулоса чиқармасдан, икки йил ўтгандан сўнг, хомиладорлик таътилида бўла туриб, қўшниси Г.нинг ишончига кириб, фирибгарлик йўли билан 43 000 000 сўмлик тилла тақинчоқларини қўлга киритганлиги учун Ўзбекистон Республикаси ЖК 168-моддасининг иккинчи қисми “а” бандида кўрсатилган жиноятни содир қилганликда айбланган.

Суд ҳукми қонунийми?

Фуқаро С.га нисбатан қандай жазо тайинланиши мумкин?

22-масала

Фуқаро П. 60 ёшга тўлганлиги муносабати билан нафақага чиқиб, ўзининг номига хусусий фирма очиб, иш бошлаган. У фаолияти давомида фирма мижозлари А. ва В.ларнинг жуда кўп миқдордаги пулига ва бошқа қимматликларига эга бўлиш мақсадида, ҳар иккаласини ҳам шафқатсизлик билан ўлдириб, моддий қимматликларига эга бўлганликда айбланган.

Унинг қилмишини квалификация қилинг.

П.га нисбатан умрбод озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланиши мумкинми?

23-масала

Фуқаро Э.га суд томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖК 266-моддасининг иккинчи қисми билан беш йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси, ЖК 167-моддасининг учинчи қисми

“а” банди билан икки йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинланиб, Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 59-моддасига асосан жиноятлар мажмуи бўйича олти йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланган.

Суд ҳукми қонунийми?

Маҳкумга жазони қандай тартибли колонияда ўташ белгиланади?

24-масала

Фуқаро Н. муқаддам Ўзбекистон Республикаси ЖК 169-моддасининг биринчи қисмида назарда тутилган жиноятни содир этганликда айбли деб топиллиб, ахлоқ тузатиш ишлари жазосига судланиб, мазкур жазони ўташдан бўйин товлагани учун тайинланган жазо озодликдан маҳрум қилиш жазосига алмаштирилган.

У ушбу жазони ўтагач, судланганлик ҳолати тугалланмасдан, яна ўғрилик жиноятини содир қилганлиги учун ЖК 169-моддасининг учинчи қисми “а” банди билан айбли деб топилган.

Суд ҳукми қонунийми?

Унга жазони қандай турдаги колонияда ўташ белгиланиши лозим?

25-масала

Суд ҳукми билан Ўзбекистон Республикаси ЖК 267-моддасининг биринчи қисми билан айбли деб топилган фуқаро Ф. ҳукм чиққан кунга қадар эҳтиёт чораси сифатида қамоқда бўлган. Суд томонидан унга нисбатан олти ой ўн етти кун муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланган ва жазони ўтаган деб ҳисоблаб, суд залидан қамоқдан озод этилган. Фуқаро Ф. судланганлик муддати тугамасдан яна ўғирлик жиноятини содир қилган ва суд томонидан ЖК 169-моддасининг биринчи қисми билан айбланиб, икки йил муддатга озодликдан маҳрум қилинган.

Маҳкумга нисбатан озодликдан маҳрум қилиш жазосини қандай турдаги колонияда ўташ белгиланиши лозим?

Мазкур жиноятлар ижтимоий хавфлилик даражасига кўра қандай жиноятлар таснифига киради?

26-масала

Судланган Ж. озодликдан маҳрум қилиш жазосини ўтаб бўлганидан сўнг судланганлик муддати тугалланмасдан, яна қасддан жиноят содир қилганлиги учун озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланган.

У жазони қайси турдаги колонияда ўташи лозим?

Судланганлик ҳолатининг тугалланиш муддатларини айтиб беринг.

27-масала

Фуқаро Ж. қасддан одам ўлдирганликда гумон қилиниб, қўлга олиниб, ҳимоячи иштирокида сўроқ қилинганда, у жуда маст ҳолда бўлганлиги сабабли ушбу жиноятни содир қилганлигини, агар хушёр бўлганида ушбу жиноятни содир қилмаган бўлишини баён қилган. Экспертиза хулосаси ҳам унинг ушбу жиноятни содир этган вақтда кучли мастлик ҳолатида бўлганлигини тасдиқлаган.

Мастлик ҳолатида содир этилган жиноят учун жавобгарликнинг ўзига хос жиҳатларини айтиб беринг.

Фуқаро Ж. маст ҳолда бўлганлигининг, содир қилинган жиноятнинг малакасига ёки тайинланадиган жазога таъсирини таърифланг.

28-масала

Муқаддам ўғирлик содир этганлиги учун судланиб, жазони ўтаб чиққан фуқаро Н. яна ўғирлик содир қилган.

Унинг кейинги содир қилган жинояти учун унга тайинланиши лозим бўлган жазога муқаддам судланганлигини кўрсатадиган таъсирни таърифланг.

Рецидив жиноят билан такроран содир этилган жиноятнинг фарқи нимада?

29-масала

Фуқаро Н. муқаддам Ўзбекистон Республикаси ЖК 97-моддасининг иккинчи қисми “а” ва “р” бандлари билан айбдор деб топilib, умрбод озодликдан маҳрум қилиш жазосига ҳукм қилин-

ган. Ҳукм чиққанидан кейин фуқаро Н. томонидан ҳукмга қадар содир этилган ўғирлик жинояти аниқланди.

Фуқаро Н.га суд қандай тартибда жазо тайинлайди?

Умрбод озодликдан маҳрум қилиш жазоси қайси маҳкумларга нисбатан тайинланиши мумкин эмас?

30-масала

Фуқаро К. муқаддам Ўзбекистон Республикаси ЖК 169-моддасининг иккинчи қисми “б” банди билан айбдор деб топилиб, уч йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазосига ҳукм қилинган. Суд ҳукми қонуний кучга кирганидан сўнг бир кун ўтиб, фуқаро К. фуқаро Л.ни уриб, унга қасдан ўртача оғир шикаст етказиб, ЖК 105-моддасининг биринчи қисмида кўрсатилган жиноятни содир этган.

Ўзбекистон Республикаси ЖК 105-моддасининг биринчи қисми санкциясида уч йилгача ахлоқ тузатиш ишлари жазоси ва уч йилгача озодликдан маҳрум қилиш жазолари назарда тутилган.

Агар суд маҳкумга нисбатан ахлоқ тузатиш ишлари жазосини тайинлашни лозим деб топса, бир неча ҳукм юзасидан жазо тайинлаш қандай тартибда амалга оширилади?

Мазкур жиноятлар ижтимоий хавфлилик даражасига кўра қандай жиноятлар таснифига киради?

31-масала

Вояга етмаган 17 ёшли Ш. оғир жиноят содир қилганлиги учун суд ҳукми билан саккиз йил муддатга озодликдан маҳрум қилинган. Жазони ўташ учун тарбия колониясига юборилган.

Вояга етмаган Ш.га нисбатан жазо тўғри тайинланганми?

Вояга етмаганлар жавобгарлигининг хусусиятларини ёритиб беринг.

32-масала

Фуқаро Р. икки марта оғир жиноят содир қилган бўлиб, унга нисбатан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 59-моддаси тартибида жиноятлар мажмуи тариқасида жазо тайинлаш-

да енгилроқ жазони оғирроғи билан қоплаш қоидаси татбиқ қилиниши мумкинми?

Бир неча жиноят содир этганлик (ЖК 59-м.) ҳамда бир неча ҳукм юзасидан жазо тайинлаш (ЖК 60-м.)нинг фарқларини тушунтириб беринг.

33-масала

Вояга етмаган 17 ёшли А. отасининг номида бўлган транспорт воситасини бошқариб бораётиб, йўл-транспорт ҳодисаси содир қилиб, фуқаро Ш.нинг ўлимига сабабчи бўлган.

Суд вояга етмаган А. га нисбатан қўшимча жазо чораси қўллаши мумкинми?

Вояга етмаганларга нисбатан қандай жазо турлари тайинланиши мумкин?

34-масала

Вояга етмаган 16 ёшли Т. Ўзбекистон Республикаси ЖК 169-моддасининг иккинчи қисми “а” бандида назарда тутилган жиноятни содир қилган. Мазкур қилмиш учун энг кам ойлик иш ҳақининг 300 бараваригача миқдорда жарима ёки икки йилдан уч йилгача ахлоқ тузатиш ишлари ёки уч йилдан беш йилгача озодликни чеклаш ёхуд уч йилдан беш йилгача озодликдан маҳрум қилиш жазолари назарда тутилган.

Суд вояга етмаган Т. га нисбатан Ўзбекистон Республикаси ЖК 57-моддасини қўллагандан, бир йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинласа, ҳукм қонуний ҳисобланадими?

Мазкур жиноят ижтимоий хавфлилик даражасига кўра қандай жиноятлар таснифига киради?

35-масала

Фуқаро С. икки марта талончилик ва бир марта босқинчилик жиноятини содир этган бўлиб, ушбу жиноятлардан бирортаси учун судланмаган.

Унга жазо қандай тартибда тайинланади?

Бир қанча жиноят содир этиш шаклларини санаб беринг.

36-масала

Жиноят ишлари бўйича туман суди вояга етмаган Ш.га Ўзбекистон Республикаси ЖК 105-моддасининг биринчи қисми билан иш ҳақининг 20 фоизини давлат даромадига ушлаб қолган ҳолда, икки йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинлаган.

Суд ҳукмининг қонунийлигига баҳо беринг.

Ахлоқ тузатиш ишлари жазоси кимларга нисбатан тайинланиши мумкин эмас?

37-масала

Суд фуқаро Б.га муқаддам ўғирлик жиноятини содир қилганлиги учун беш йил озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинлаб, Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 72-моддасига асосан шартли ҳукм қилиб, икки йил синов муддати белгиланган. Бироқ фуқаро Б. синов муддати тугамасдан, ўзганинг уйига ғайриқонуний равишда кириб, анча миқдордаги мулкни яширин равишда талон-торож қилганлиги учун суд Ўзбекистон Республикаси ЖК 169-моддасининг иккинчи қисми “а”, “г” бандлари ва 169-моддасининг учинчи қисми “а” банди билан ЖКнинг 59-моддасига асосан жиноятлар мажмуи тарикасида олти йилга озодликдан маҳрум қилиш жазоси белгилаб, жазони қаттиқ тартибли колонияда ўташни белгилаган.

Суд ҳукмининг қонунийлигига баҳо беринг.

Бир неча жиноят содир этганлик (ЖК 59-м.) ҳамда бир неча ҳукм юзасидан жазо тайинлаш (ЖК 60-м.)нинг фарқларини тушунтириб беринг.

38-масала

Фуқаро Н. транспорт воситалари ҳаракати ва улардан фойдаланиш хавфсизлиги қоидаларини бузиб, йўл-транспорт ҳодисаси содир қилиши натижасида одам ўлимига сабабчи бўлганлиги учун суд томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖК 266-моддасининг иккинчи қисми билан уч йил муддатга транспорт воситаларини бошқариш ҳуқуқидан маҳрум қилиниб, беш йил муддатга

озодликдан маҳрум этилиб, жазони умумий тартибли колонияда ўташ белгиланган.

Суд жазо тайинлашда қандай хатога йўл қўйган?

Мазкур жиноят ижтимоий хавфлилик даражасига кўра қандай жиноятлар таснифига киради?

39-масала

Фуқаро И. суднинг 2011 йил 15 сентябрдаги ҳукмига кўра, Ўзбекистон Республикаси ЖК 273-моддасининг бешинчи қисми билан тайинланган ўн йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазосини ўташ вақтида ЖК 105-моддасининг биринчи қисмида кўрсатилган жиноятни содир этган. Суд томонидан мазкур жиноят учун бир йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси белгиланиб, унга ЖКнинг 60-моддасига асосан бир неча ҳукмлар юзасидан ўн бир йил озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланган ва жазони қаттиқ тартибли колонияларда ўташ белгиланган.

Суд ҳукмига баҳо беринг.

Бир неча жиноят содир этганлик (ЖК 59-м.) ҳамда бир неча ҳукм юзасидан жазо тайинлаш (ЖК 60-м.)нинг фарқларини тушунтириб беринг.

40-масала

Фуқаро О. турмуш ўртоғи (эри) С.ни қасдан ўлдирганлиги учун суд томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖК 97-моддасининг биринчи қисми билан ўн беш йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланиб, жазони қаттиқ тартибли колонияда ўташи белгиланган.

О.га нисбатан қонуний жазо тайинланганми?

Аёлларга нисбатан озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинлашнинг қандай ўзига хос жиҳатлари бор?

41-масала

Раислик этувчи туман судининг судьяси Р. ҳамда халқ маслаҳатчилари У. ва Ш.лардан иборат таркибда транспорт восита-

лари ҳаракати ёки улардан фойдаланиш хавфсизлиги қоидаларини бузиши оқибатида одамлар ўлимига сабабчи бўлганликда айбланган фуқаро Т.нинг жиноят иши кўрилиб, у уч йил муддатга транспорт воситаларини бошқариш ҳуқуқидан маҳрум қилиниб, етти йил муддатга озодликдан маҳрум қилинган. Жазони ўташ умумий тартибли колонияларда белгиланган.

Суд ҳукмига баҳо беринг?

Мазкур жиноят ижтимоий хавфлилик даражасига кўра қандай жиноятлар таснифига киради?

42-масала

Туман суди фуқаро Ш.ни Ўзбекистон Республикаси ЖК 266-моддасининг иккинчи қисми билан айбли деб топиб, унинг айбига иқроп бўлмаганлигини ҳамда қилган қилмишидан пушаймон эмаслигини жазони оғирлаштирувчи ҳолат сифатида эътиборга олиб, тегишли жазо тайинлаган.

Суднинг бу масаладаги тўхтами қонунийми?

Жазони оғирлаштирувчи ва енгиллаштирувчи ҳолатларни қўллаш тартибини тушунтириб беринг.

43-масала

Вояга етмаган 17 ёшли А. суд томонидан бировнинг уй-жойига ғайриқонуний равишда кириб, ўзганинг анча миқдордаги мол-мулкни яширин равишда талон-торож қилиб, ўғрилиқ жиноятини содир қилганлиги учун суд томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖК 169-моддасининг иккинчи қисми “б”, “г” бандлари билан айбли топилиб, Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 85-моддаси билан икки йилга озодликдан маҳрум қилиниб, ЖКнинг 72-моддасига асосан шартли ҳукм қилинган.

Суд А.га қонуний жазо тайинлаганми?

Вояга етмаганларга нисбатан қандай жазо турлари тайинланиши мумкин?

44-масала

Фуқаро Т. Ўзбекистон Республикаси ЖК 168-моддасининг иккинчи қисми “а” банди билан айбланиб, уч йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинланиб, Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 72-моддасига асосан шартли ҳукм қилинган.

Суднинг қарори қонунийми?

Ахлоқ тузатиш ишлари жазоси қандай муддатлар доирасида тайинланиши мумкин?

Жиноят ишлари юзасидан бошқа масалалар

1-масала

Фуқаро М. савдо-сотик билан шуғулланиш учун тегишли рухсатнома олмасдан, рўйхатдан ўтмасдан, дўкон очиб, савдо қилиб, фуқаро С.га жуда кўп миқдордаги озиқ-овқат маҳсулотларини улгуржи сотиб, савдо қоидаларини жуда кўп миқдорда бузганлиги учун дастлабки тергов органи томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 189-моддаси билан айбланган.

Иш судда кўрилиб, суд фуқаро М. савдо-сотик билан шуғулланиш учун тегишли рухсатнома олмаганлиги ва рўйхатдан ўтмаганлиги сабабли, Ўзбекистон Республикаси ЖК 189-моддасида назарда тутилган жиноятнинг субъекти бўла олмайди деб ҳисоблаб, фуқаро М. белгиланган тартибда рўйхатдан ўтишдан бўйин товлаб, назорат қилинмайдиган фойда олиш мақсадида савдони амалга оширган ҳаракатлари учун у Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 188-моддаси субъекти бўлиши мумкин эканлигини, лекин унинг савдо-сотик билан шуғулланганидан тушган фойдаси кўп миқдорни ташкил қилса-да, у шундай ҳаракатлар учун олдин маъмурий жавобгарликка тортилмаганлиги сабабли, суд ҳукми бўйича фуқаро М. ЖКнинг 189-моддаси билан оқланган.

Суд томонидан қонуний қарор қабул қилинганми?

Ўзбекистон Республикасининг 2015 йил 20 августда қабул қилинган “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига хусусий мулкни, тадбиркорлик субъектларини ишончли ҳимоя қилишни янада кучайтиришга, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этишга қаратилган ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида” ги Қонунининг моҳиятини келтирилган мисолга боғлаган ҳолда ёри-тиб беринг.

2-масала

Фуқаро М. спиртли ичимлик ичиб, маст ҳолатда темир йўл вокзали ёнидан ўтиб бораётган фуқаро С.нинг олдига бориб, унинг бўйнидан қисиб, судраб, пана жойга олиб кириб, шу ерда турган

автомашина ёнида унинг елкасидан ушлаб, автомашина капотига юзини босиб туриб, “ўлдираман”, деб кўрқитиб, устидаги жемпернинг чўнтагидаги 60 000 сўм пулини олиб кетган. Фуқаро М.нинг жиноий ҳаракатлари дастлабки тергов органи томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖК 166-моддасининг иккинчи қисми “а” банди билан квалификация қилинган.

Суд ишни кўриб чиқиб, фуқаро М.нинг жиноий ҳаракатларини Ўзбекистон Республикаси ЖК 164-моддасининг биринчи қисми билан квалификация қилиниши лозим деб, ишни қўшимча терговга юборган. Суд томонидан қонуний қарор қабул қилинганми?

Талончилик жинояти билан босқинчилик жиноятининг фарқини айтиб беринг.

3-масала

Фуқаро В. муқаддам талончилик жиноятини содир қилганлиги учун судланиб, жазони тўлиқ ўтаб чиқиб, судланганлик ҳолати тугалланмасдан, яна жиноят содир қилиш йўлига кириб, фуқаро У.нинг ўз уйи олдида турган автомашинасининг филдирагини ўғирлаб кетган. Дастлабки тергов органи томонидан унинг жиноий ҳаракатлари Ўзбекистон Республикаси ЖК 169-моддасининг учинчи қисми “а” банди билан хавфли рецидив жиноят сифатида квалификация қилинган.

Фуқаро В.нинг жиноий ҳаракатлари тўғри квалификация қилинганми?

Такроран жиноят содир этиш билан рецидив жиноятнинг фарқи нимада?

4-масала

Муқаддам гиёҳвандлик воситаларини экиб етиштирганлиги учун фуқаро Ж. Ўзбекистон Республикаси ЖК 270-моддасининг биринчи қисми билан айбланиб, озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланган. Судланганлик ҳолати тугалланмасдан, у озгинадан кўпроқ миқдордаги гиёҳвандлик воситасини сотаётган вақтида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари томонидан қўлга

тушган. Дастлабки тергов органи томонидан унинг жиноий ҳаракатлари Ўзбекистон Республикаси ЖК 273-моддасининг иккинчи қисми билан квалификация қилинган. Суд фуқаро Ж.нинг жиноий ҳаракатларини нотўғри квалификация қилинган деб топиб, ўз ажрими билан ишни қўшимча тергов юритиш учун юборган.

Суд ажрими қонунийми?

Жиноят ишини қўшимча терговга қайтариш асослари моҳиятини айтиб беринг?

5-масала

Фуқаро У. фуқаро Ю.ни алдаб, унинг ишончига кириб, ун олиб беришини айтиб, 600 000 сўм пулини олиб кетиб, пулларни ўзлаштирганлиги учун дастлабки тергов органи томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖК 168-моддасининг биринчи қисми билан айбланиб, жиноят иши судда кўриш учун юборилган. Суд мажлисида судланувчи У. айбига тўлиқ иқрор бўлиб, пушаймонлик билдириб, жабрланувчидан кечирим сўраб, жабрланувчи билан ярашганлигини маълум қилиб, судга уларнинг ўзаро ярашганлиги муносабати билан ишни ҳаракатдан тугатишни сўраб, ариза берган. Суд томонидан тарафларнинг ярашганлиги тасдиқланмасдан, иш бўйича ҳукм чиқарилиб, судланувчига жазо тайинланган.

Суднинг ҳаракатлари тўғрими?

Ярашилганлиги муносабати билан жавобгарликдан озод қилиш шартларини баён қилинг.

6-масала

Суднинг 2011 йил 21 май кунидаги ҳукми бўйича Ўзбекистон Республикаси ЖК 277-моддасининг биринчи қисми билан айбдор деб топилиб, жарима жазоси тайинланиб, жаримани тўлиқ тўламаган И. 2012 йил 14 февраль куни ўзининг уйида жанжал чиқариб, турмуш ўртоғини уриб, унга соғлиғининг бузилишига сабабчи бўлган енгил тан жароҳати етказганлиги учун, ЖК 109-моддасининг иккинчи қисми билан айбланган. Иш суд мажлисида кўрилаётганда судланувчи айбига иқрор бўлиб, чин кўнгилдан пушаймонлик билдириб, жабрланувчидан кечирим сўраб, жабрла-

нувчи билан ярашганлигини маълум қилиб, судга уларнинг ўзаро ярашганликлари сабабли ишни ҳаракатдан тугатиш ҳақида ариза берган. Суд томонидан томонларнинг ярашганлиги тасдиқланмасдан, иш юзасидан ҳукм чиқарилиб, судланувчига жазо тайинланган.

Суд ҳаракатлари қонунга мувофиқ олиб борилганми?

Ярашилганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилишга тўсқинлик қиладиган ҳолатларни баён қилинг.

7-масала

Муқаддам валюта қимматликларини қонунга хилоф равишда ўтказганлиги учун маъмурий жавобгарликка тортилган фуқаро С. анча миқдорда валюта қимматликларини қонунга хилоф равишда сотганлиги учун Ўзбекистон Республикаси ЖК 177-моддасининг биринчи қисми билан айбланган. Иш суд мажлисида кўрилган вақтида энг кам ойлик иш ҳақининг белгиланган миқдори ўзгариб, С. қонунга хилоф равишда сотган валюта қимматликлар анча миқдорни ташкил қилмаганлиги сабабли суд иш бўйича уни оқлаш тўғрисида ҳукм чиқарган.

Суд томонидан тўғри қарор қабул қилинганми?

“Анча миқдор” атамасининг ҳуқуқий маъносини айтиб беринг.

8-масала

Ўзбекистон Республикаси ЖК 167-моддаси билан фуқаро Р.га нисбатан жиноят иши кўзғатилган. Р.нинг жиноий ҳаракати тергов органи томонидан тўлиқ исботланган. Етказилган моддий зарарни тўлиқ қоплаганлиги ва қилмишидан чин кўнгилдан пушаймон эканлигини назарга олиб, тергов органи жиноят ишини Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 66¹-моддаси асосида, томонларнинг ярашганлиги бўйича ишни мазмунан кўриш учун судга юборган. Суд Р.га оид жиноят ишини амнистия қарори асосида ҳаракатдан тугатган.

Суднинг қарори қонунийми?

Жиноий жавобгарликдан озод қилишнинг қандай турлари мавжуд?

9-масала

Фуқаро Б. Ўзбекистон Республикаси ЖК 97-моддасининг иккинчи қисмида назарда тутилган, ўта оғир жиноятни содир қилиб, жазони ўтаб чиқиб, судланганлик ҳолати тугалланмасдан туриб, ЖК 169-моддасининг учинчи қисми “а” бандида назарда тутилган жиноятни содир қилган. Биринчи инстанция суди уни Ўзбекистон Республикаси ЖК 34-моддасининг иккинчи қисми “а” бандига асосан ўта хавфли рецидивист деб топиб, ЖК 169-моддасининг учинчи қисми “а” банди билан ЖКнинг 57-моддасини қўллаган ҳолда икки йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинлаган. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг 2014 йил 14 ноябрдаги қарорига асосан жазодан озод этган.

Суд томонидан Амнистия акти тўғри қўлланилганми?

Ўзбекистон Республикаси ЖК 34-моддасининг иккинчи қисми “а” бандига кўра, “ўта хавфли рецидивист” деб топиш масаласи тўғри белгиланганми?

10-масала

Фуқаро К. муқаддам унча оғир бўлмаган жиноят содир этганлиги учун судланиб, жазони тўлиқ ўтаб бўлиб, судланганлик ҳолати тугалланмасдан, фуқаро А.ни уриб, Ўзбекистон Республикаси ЖК 109-моддасининг иккинчи қисмида кўрсатилган жиноятни содир этган.

Мазкур ҳолатда томонлар ярашса ва ярашув шартлари тўлиқ бажарилса, суд томонидан фуқаро К. Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 66¹-моддасига кўра, жиноий жавобгарликдан озод этилиши мумкинми?

Ярашилганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилишига тўсқинлик қиладиган ҳолатларни баён қилинг.

11-масала

Хуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари томонидан фуқаро Б. гиёҳвандлик моддасини ғайриқонуний равишда сақлаганлиги аниқланиб, дастлабки тергов ҳаракатлари олиб борилаётганда, унинг гиёҳвандлик касалига чалинганлиги ва гиёҳвандликдан мажбурий даволанишга муҳтожлиги маълум бўлди.

Б.га нисбатан жазо тайинлашнинг қандай ўзига хос жиҳатлари мавжуд?

Жазо тайинлашдан кўзланган мақсад нима?

12-масала

Фуқаро Р. турмуш ўртоғи К. билан ўзаро жанжаллашиб қолиб, уни уриб, ўртача оғирликдаги тан жароҳати етказган. Фуқаро Р.га нисбатан Ўзбекистон Республикаси ЖК 105-моддасининг биринчи қисми билан юритилган жиноят ишини судда кўриш жараёнида эр-хотиннинг ярашганликлари, биргаликда яшаётганликлари, шунингдек Р.нинг муқаддам судланмаганлиги аниқланди.

Ушбу ҳолат судланувчи Р.нинг ҳуқуқий ҳолатига қай тартибда енгиллик яратади?

Ярашув институти қонунчилигимизга қачон жорий этилган?

13-масала

Божхона генерал-майори М. Ўзбекистон Республикаси ЖК 210-моддасининг учинчи қисми “в” банди билан айбланиб, ўн икки йилга озодликдан маҳрум этилган ва жазо қаттиқ тартибли колонияда ўталиши белгиланиб, генерал-майор унвони бекор қилинган.

Суд томонидан колония турини белгилашда ва махсус унвонни бекор қилишда қонун талабларига риоя қилинганми?

Асосий ва қўшимча жиноий жазо турларини санаб беринг.

14-масала

Фуқаро Р. ўзганинг мулкани ўғирлаганликда айбланиб, ушланган. Дастлабки тергов ҳаракатлари олиб борилаётганида унинг рухий касаллиги ва ақли норасолиги аниқланган.

Фуқаро Р.нинг ақли норасолиги унинг жиноий жавобгарлигига кўрсатадиган таъсирини таърифланг.

Тиббий йўсиндаги мажбурлов чораларининг турларини айтиб беринг.

15-масала

Судланган М. суд томонидан тайинланган уч йил ахлоқ тузатиш ишлари жазосини ўтамасдан, 6 ой давомида жазони ўташдан бўйин товлаб келган. Шу сабабли жазо ижросини назорат қилувчи орган томонидан судга тайинланган жазони алмаштириш тўғрисида тақдимнома киритилган.

Бу ҳолатда суд ахлоқ тузатиш ишлари жазосини қандай жазога ва қайси муддатга алмаштириши лозим?

Ҳукм қонуний кучга кирганидан сўнг ўтган вақт жазонинг ўталган муддатига кирадими?

16-масала

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Амнистия тўғрисидаги қарорига кўра ижтимоий хавфи катта бўлмаган ёки унча оғир бўлмаган жиноятни содир қилганларнинг судда кўрилмаган ишлари ҳаракатдан тугатилиши кўрсатилган бўлса-да, ушбу Қарор қабул қилингунига қадар шу тоифадаги жиноят ишлари судда кўрила бошланган ҳолатда юқоридаги амнистия Қарори талаби қандай қўлланилади?

Амнистия акти асосида жавобгарликдан озод қилинган шахс судланган ҳисобланадими?

17-масала

Дастлабки тергов органи баъзи жиноят ишлари юзасидан айбланувчи тариқасида ишда иштирок этишига жалб этилган шахсларга бир қанча моддалар билан айб эълон қилиб, жиноят ишини судга оширади. Ушбу жиноят ишини судда кўриш жараёнида судланувчининг қилмиши қайта малакаланиб, айбига асоссиз киритилган жиноятлар аниқланган тақдирда, ҳукмда ушбу жиноятлар назарда тутилган моддаларни “айбдан чиқарилсин” деб ёзиш мумкинми?

Ҳукмнинг қандай турлари мавжуд?

18-масала

Фуқаро А. шериклари Б. ва В.лар билан ўзаро жиноий тил бириктириб, фуқаро Ш.нинг мол-мулкини яширин равишда талон-торож қилиш мақсадида соат 22-00 да фуқаро Ш.нинг хонадонини ёнида учрашишга келишадилар. Лекин фуқаро В. жиноят натижасида келиб чиқадиган оқибатни англаб, белгиланган жойга бормайди ва жиноятда иштирок этмайди.

Фуқаро В.нинг ҳаракатини жиноят содир этишдан илтиёрий қайтиши деб баҳоласа бўладими?

Қасддан содир этилган жиноят босқичларини тушунтириб беринг.

19-масала

Гумон қилинувчи О.га нисбатан юритилган ярашув иши бўйича жабрланувчи Х. маълум муддатга қўшни республикага хизмат сафарига кетганлиги аниқланди.

Суд ярашув ишини жабрланувчи Х.нинг иштирокисиз кўриб, ярашувни тасдиқлаб, ишни тугатиши ҳақида ажрим қабул қилиши мумкинми?

Ярашилганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилишга тўсқинлик қиладиган ҳолатларни айтиб беринг.

20-масала

Гумон қилинувчи К. га нисбатан юритилган ярашув иши бўйича у муқаддам ҳам ярашилганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилинганлиги аниқланди.

Суд ушбу ярашув ишини яна ярашувга асосан тугатиши мумкинми?

Ярашилганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилишга тўсқинлик қиладиган ҳолатларни айтиб беринг.

21-масала

Фуқаро Ф. муқаддам жавобгарликни оғирлаштирадиган ҳолатларда қасддан одам ўлдириш жиноятини содир қилганлиги учун судланиб, жазо муддатининг учдан икки қисмини ўтаганидан сўнг

Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 73-моддасига асосан жазони ўташдан муддатидан илгари шартли озод қилинган.

Фуқаро Ф.нинг жазони ўташдан муддатидан илгари шартли озод қилинганлиги тўғрими?

Жазони ўташдан муддатидан илгари шартли озол қилиш кимларга нисбатан қўлланилмайди?

22-масала

Ўзбекистон Республикаси фуқароси С. Туркменистон Республикаси ЖКда назарда тутилган ўта оғир жиноятни содир қилган. Суд ҳукми билан Туркменистон Республикаси Президентининг Фармониغا асосан жазодан озод қилинган. У кейинчалик Ўзбекистон Республикаси ЖКда назарда тутилган ўта оғир жиноятни содир қилган.

Фуқаро С. Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 34-моддасига асосан ўта хавфли рецедивист деб топиладими?

Хавфли рецидив билан ўта хавфли рецидив тушунчаларининг фарқини айтиб беринг.

23-масала

Жиноят иши судга 2014 йил 10 декабрда келиб тушди. Ўша йилнинг 19 декабрь куни судья жиноят ишини судда кўриш учун тайинлаш тўғрисида қарор қабул қилди.

Судья процессуал ҳаракатларни тўғри бажарганми?

Қандай жиноят ишлари якка тартибда, қандай жиноят ишлари ҳайъатда кўрилади?

24-масала

Дастлабки тергов органи томонидан туғма кар-соқов фуқаро Ф.нинг жиноят иши бўйича адвокат иштироки таъминланмасдан, тергов ҳаракатларини олиб борилиб, жиноят иш айблов хулосаси билан судга юборилган. Суд фуқаро Ф.га нисбатан айблов ҳукми чиқариб, ишни мазмунан ҳал қилган.

Суд қарори қонунийми?

Гумон қилинувчи, айбланувчи ва судланувчининг ҳуқуқ ва мажбуриятларини батафсил айтиб беринг.

25-масала

Фуқаро Ж. кўчадан уйига кириш жойида вафот этган. Олиб борилган тергов ҳаракатлари ва тўпланган далилларга кўра, Ж.нинг ўлимига яшин уриши сабаб бўлганлиги аниқланган.

Ушбу ҳолда жиноят иши Ўзбекистон Республикаси ЖПК 83-моддасининг қайси банди асосида тугатилиши керак?

Ўзбекистон Республикаси ЖПКнинг 83 ва 84-моддалари моҳиятини тушунтириб беринг.

26-масала

Дастлабки тергов органи томонидан Ш. Ўзбекистон Республикаси ЖК 277-моддасининг иккинчи қисми “г” банди билан айбланиб, жиноят иши мазмунан кўриш учун судга юборилган. Суд томонидан Ш.нинг ҳаракатлари ЖК 277-моддасининг биринчи қисмига қайта квалификация қилинган. Судланувчи Ш. судда айбига иқрорлик билдириб, қилмишидан пушаймон бўлиб, жабрланувчи М. билан ўзаро ярашиб, етказилган зарарни тўлиқ қоплаганлигини маълум қилиб, унга нисбатан юритилган жиноят ишини ярашув асосида ЖКнинг 66¹-моддасига биноан тугатишни сўраб, ариза билан мурожаат қилган.

Суд юқорида кўрсатилган асосларга кўра ишни ярашилганлик муносабати билан тугатиши мумкинми?

Ярашилганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилишга тўсқинлик қиладиган ҳолатларни баён этиб беринг.

27-масала

Туман суди фуқаро Ш.ни Ўзбекистон Республикаси ЖК 266-моддасининг иккинчи қисми билан айбли топиб, унинг айбига иқрор ва пушаймон эмаслигини жазони оғирлаштирувчи ҳолат сифатида эътиборга олиб, тегишли жазо тайинлаган.

Суднинг бу масаладаги тўхтами қонунийми?

Жазони оғирлаштирувчи ва енгиллаштирувчи ҳолатларни қўллаш тартибини тушунтиринг.

28-масала

Фуқаро А.ни Ўзбекистон Республикаси ЖК 169-моддасининг учинчи қисми “а” банди билан айблаш ҳақидаги жиноят иши суд томонидан 2015 йил 10 январь куни қабул қилиб олинган. Судья 2015 йил 20 январь куни ушбу жиноят ишини судда кўришни 2015 йил 30 январь кунига тайинлаш тўғрисида қарор қабул қилди.

Судья томонидан жиноят ишини судда кўриш учун тайинлашда қонун талабларига риоя этилганми?

Жиноят ишини суд мажлисида кўриш учун тайинлаш босқичида қандай масалалар ҳал қилиниши лозим?

29-масала

Жиноят ишлари бўйича туман судининг судьяси фуқаро С.ни Ўзбекистон Республикаси ЖК 97-моддасининг иккинчи қисми “а”, “б”, “в”, “р”, “с” бандлари билан айблаш бўйича юритилган жиноят ишини судда кўриш учун тайинлаш тўғрисида қарор қабул қилди.

Судья жиноят ишини судда кўриш учун тайинлаш чоғида ишни мазкур суднинг судловига тегишлилиги масаласига риоя қилганми?

Жиноят ишларининг судловга тегишлилиги қандай ҳал этилади?

30-масала

Ўзбекистон Республикаси ЖК 169-моддасининг учинчи қисми “в” банди билан судланувчи Б.нинг жиноят иши юзасидан бўлиб ўтаётган суд жараёнида унинг ҳимоячиси А. судланувчи Б.га нисбатан қўлланилган қамоққа олиш тарзидаги эҳтиёт чорасини гаров эҳтиёт чорасига ўзгартириш тўғрисида илтимоснома киритди. Судья ҳимоячи томонидан келтирилган бу илтимосномани халқ маслаҳатчилари билан биргаликда ўз жойида маслаҳатлашиб, ажрим чиқариш йўли билан ҳал этди.

Судья томонидан илтимосномани ҳал этишда Ўзбекистон Республикаси ЖПК талабларига риоя этилганми?

Қандай илтимосномалар ўз жойида, қайсилари маслаҳатхонада (алоҳида хонада) ҳал этилиши лозим?

31-масала

Судья Ўзбекистон Республикаси ЖК 104-моддасининг учинчи қисми “д” банди билан судланувчи А.ни жиноят ишини кўриш жараёнида унга нисбатан қўлланган гаров тарзидаги эҳтиёт чорасини ўзгартириб, суд залидан қамоққа олди.

Судья эҳтиёт чорасини ўзгартиришига ҳақлими?

Қандай илтимосномалар ўз жойида, қайсилари маслаҳатхонада (алоҳида хонада) ҳал этилиши лозим?

32-масала

Судья Ўзбекистон Республикаси ЖК 169-моддасининг учинчи қисми “а” банди билан судланаётган вояга етмаган Ш.нинг жиноят ишини кўриш жараёнида судланувчининг ҳимоячидан воз кечганлигини инобатга олиб, суд мажлисини ҳимоячи иштирокисиз олиб борган.

Судья томонидан судланувчининг ҳимоячидан воз кечганлик ҳолати тўғри ҳал этилганми?

Вояга етмаганларнинг жиноят ишларини судда кўришнинг ўзига хос хусусиятлари нималардан иборат?

33-масала

Судланувчи Б. судда кўрсатув беришдан бош тортди. Мазкур жиноят ишини кўраётган судья судланувчи Б.нинг кўрсатув беришдан бош тортганлиги ҳақида далолатнома тузиб, ишни кўришни давом эттирди.

Судьянинг ҳаракатлари тўғрими?

Қандай ҳолатларда судья жиноят ишини судланувчининг иштирокисиз кўриб чиқиши мумкин?

34-масала

Судья Ўзбекистон Республикаси ЖК 169-моддасининг иккинчи қисми “а” банди билан судланувчи Ш.га нисбатан юритилган жиноят ишини якка тартибда кўриб, ҳукми маслаҳатхонада чиқарди.

Судья мазкур жиноят ишини кўришда ЖПК талабига риоя этганми?

Судья томонидан қандай жиноят ишлари бўйича қарорлар ўз жойида, қайсилари маслаҳатхонада (алоҳида хонада) чиқарилиши лозим?

35-масала

Судья Ўзбекистон Республикаси ЖК 109-моддасининг иккинчи қисми билан судланаётган Р.нинг жиноят ишини кўриб, унинг қилмишида жиноят таркиби бўлмаганлиги тўғрисида ажрим чиқарди.

Судья мазкур жиноят иши юзасидан тўғри қарор қабул қилганми?

Мазкур жиноят ижтимоий хавфлилик даражасига кўра қандай жиноятлар таснифига киради?

36-масала

Судья жиноят ишини кўриб, ҳукм эълон қилганидан кейин, маҳкумнинг яқин қариндошлари ариза билан мурожаат қилиб, маҳкум билан учрашиш учун рухсат беришини илтимос қилдилар. Судья уларнинг илтимосини рад қилиб, маҳкум билан учрашиш учун тергов хибсхонаси раҳбарларига мурожаат қилиш кераклигини тушунтирди.

Судьянинг ҳаракатлари тўғрими?

Кимлар маҳкум билан учрашиш ҳуқуқига эга?

37-масала

Ўзбекистон Республикаси ЖК 277-моддасининг иккинчи қисми “а” банди билан судланган Т. ҳукм устидан берган апелляция шикоятини қайтариб олиш ҳақида судга ариза билан мурожаат қилган. Лекин судья судланувчига шикоятини қайтариб бермай, уни тегишли тартибда расмийлаштириб, жиноят иши билан биргаликда юқори турувчи судга апелляция тартибида кўриш учун юборган.

Судьянинг судланувчига апелляция шикоятини қайтариб бермаслик ҳаракатида Ўзбекистон Республикаси ЖПК талабларига риоя қилинганми?

Суд қарорлари устидан апелляция шикояти бериш муддатларини тушунтиринг.

38-масала

Иш апелляция тартибида кўрилган бўлмаса-да, Ўзбекистон Республикаси ЖК 104-моддасининг биринчи қисми билан судланган К. томонидан суднинг қонуний кучга кирган ҳукми устидан ёзилган шикоят судья томонидан назорат тартибида кўриб чиқиши учун юқори турувчи судга юборилган.

Мазкур ҳолат юзасидан судьянинг ҳаракатлари тўғрими?

Кимлар суд қарорлари устидан шикоят бериш ҳуқуқига эга?

39-масала

Судья судланувчилар Д., Ж., У. ва Ш.ларга оид жиноят иши юзасидан ҳукм чиқарган. Суднинг қонуний кучга кирган ҳукми устидан маҳкумлар Д. ва Ж. кассация тартибида шикоят келтирган. Жиноят иши уларнинг кассация шикояти билан юқори турувчи суд томонидан кўриб чиқилган.

Орадан маълум вақт ўтгач, мазкур жиноят иши бўйича маҳкум У. ва Ш.лар ҳам суднинг ҳукми устидан кассация шикояти ёзишди. Лекин судья жиноят иши юзасидан суднинг ҳукми бир марта кассация тартибида бошқа маҳкумларнинг кассация шикояти асосида кўриб чиқилганлигини важ қилиб, маҳкум У. ва Ш.ларнинг кассация тартибида ёзган шикоятларини қабул қилмайди.

Судья маҳкум У. ва Ш.ларнинг кассация тартибида ёзган шикоятларини қабул қилмай, тўғри хулосага келганми?

Апелляция, кассация ва назорат тартибида шикоят бериш тартибини тушунтиринг.

40-масала

Судья Ўзбекистон Республикаси ЖК 277-моддасининг иккинчи қисми “а” банди билан фуқаро А.га нисбатан юритилган жиноят ишини кўриб чиқиб, ЖКнинг 57-моддасини қўллаб, икки йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинлаб, мазкур жазо ижросини назорат қилувчи органлар белгилаб берадиган бошқа жойларда ўтатириши ҳақида ҳукм эълон қилган. Эҳтиёт чорасини ўзгартириб, маҳкум А.ни суд мажлиси залида қамокдан озод этган.

Судья маҳкум А.ни суд залидан қамоқдан озод этиб тўғри хулосага келганми?

Мазкур жиноят ижтимоий хавфлилик даражасига кўра қандай жиноятлар таснифига киради?

41-масала

Фуқаро Р. Ўзбекистон Республикаси ЖК 166-моддасининг тўртинчи қисми “а” бандидаги жиноятни содир этиб, ўн йил муддатга озодликдан маҳрум этилган. Муқаддам ЖК 169-моддасининг тўртинчи қисми “а” банди бўйича судланганлигини ҳисобга олиб, суд уни Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 34-моддасига асосан ўта хавfli рецидивист деб топди.

Р.нинг ўта хавfli рецидивист деб топилиши тўғрими? Рецидив жиноят турларини айтиб беринг.

Ҳарбий хизматни ўташ тартибига қарши жиноятлар бўйича масалалар

1-масала

Лейтенант М. ўзининг таниши бўлган фуқаро С.нинг уйига тувилган кунни нишонлаш учун бориб, С. уйда бўлмаса-да, кириш эшиклари очиклиги учун уйга кириб, қолган меҳмонларни кута бошлайди. Хонада ёлғиз қолганлигидан фойдаланиб, М. хонадаги 100 000 сўмлик соатни ўғирлаб, чўнтагига солиб қўйган. Бироқ уй эгаси унинг соатни олганлигини сезиб қолади ва М. меҳмондорчиликдан кетаётганида уй эгаси томонидан ушлаб олинган.

Лейтенант М.нинг ҳаракатларини квалификация қилинг.

Жиноят содир этган ҳарбийларга нисбатан қандай жазо турлари тайинланиши мумкин?

2-масала

Ҳарбий суднинг ҳукмига кўра, озиқ-овқат омбори бошлиғи лейтенант П. ҳарбий қисмнинг мулкани ўзлаштирганликда айбланган. У ўз вақтида келтирилган зарарни қоплаган.

Бу ҳолатда судланувчига қандай жазо тайинлаш мумкин?

Ўзлаштириш ва растрата қилиш йўли билан ўзганинг мулкани талон-торож қилиш тушунчалари фарқини айтиб беринг.

3-масала

Хизмат бўйича чеклаш жазосига ҳукм қилинган ҳарбий хизматчи ҳукмда белгиланган жазо муддати тугагунига қадар қонун ҳужжатларида назарда тутилган асосларда муддатли ҳарбий хизматдан бўшатишган.

Бундай ҳолатда жазонинг ўталмай қолган қисми қандай ижро этилади?

Жиноят ҳуқуқидаги махсус субъект тушунчаси нимани англатади?

4-масала

Унвони ва лавозими тенг бўлган ҳарбий хизматчилар А. ва У. ҳарбий қисм ҳудудидан ташқарида спиртли ичимликлар истеъмол қилиб, шахсий адоват доирасида жанжаллашиб қолиб, А. У.ни уриб, унга соғлиғининг қисқа муддат бузилишига сабабчи бўлган тан жароҳати етказган.

А.нинг ҳаракатларини квалификация қилинг.

Жиноят содир этган ҳарбий хизматчиларга нисбатан қандай жазо турлари тайинланиши мумкин?

5-масала

Вақтинчалик гуруҳ командири этиб тайинланган оддий аскар Ғ. ўзи билан бир гуруҳда хизмат қиладиган оддий аскар К.нинг сув олиб келмаганини баҳона қилиб, уриб, унга ўртача оғирликдаги тан жароҳати етказган.

Оддий аскар Ғ.нинг ҳаракатларини квалификация қилинг.

Мазкур жиноят ижтимоий хавфлилик даражасига кўра қандай жиноятлар таснифига киради?

6-масала

Ҳарбий қисмнинг муддатли ҳарбий хизматчиси А. қуролдош дўсти оддий аскар В.га жанговар машинанинг 700 000 сўмлик эҳтиёт қисмларини кўрсатиб, уларни автопаркдан ўғирлаганлигини айтган. Оддий аскар В. оддий аскар А.нинг гапига эътибор бермай, бу хабарни ҳеч кимга айтмайди.

А. ва В.ларнинг ҳаракатларини квалификация қилинг.

Жиноятга дахлдорлик тушунчасини айтиб беринг.

7-масала

Ҳарбий хизматчилар А. ва Ю. ҳарбий қисм ҳудудида ўзаро жанжаллашиб, А. Ю.ни итариб юбориши натижасида ойна синди ва синган ойна билан Ю.нинг қорин қисмига уриб, унга ҳаёти учун хавfli бўлган оғир тан жароҳати етказган. Ҳарбий қисм командирлари келиб қолганлиги учун А. ўзининг жиноий ҳаракатини охирига етказа олмаган. Тергов органи томонидан унга безо-

рилиқ оқибатида Ю.ни ўлдиришга суиқасд қилганликда айб эълон қилинган. Ишдаги ҳужжатларга кўра, А. воқеа жойидан кетиб қолмасдан, унга ёрдам берганлиги аниқланган.

А.нинг ҳаракатларини квалификация қилинг.

Қасддан содир этилган жиноят босқичларини тушунтириб ўтинг.

8-масала

Оддий аскар С. бир-бирига тобе бўлмаган ҳарбий хизматчилар ўртасидаги ўзаро муносабатларга оид низом қоидаларини бузиб, ўзи билан бирга хизмат қилаётган Т. билан жанжаллашиб қолиб, ерда турган темир билан унинг бошига уриб, соғлигининг бузилишига сабаб бўлган енгил тан жароҳати етказган. Оддий аскар С.нинг жинойи қилмиши тергов органи ва суд томонидан Ўзбекистон Республикаси ЖК 285-моддасининг иккинчи қисми “б” банди билан квалификация қилинган.

Суднинг ушбу ҳулосасига ҳуқуқий баҳо беринг.

Мазкур жиноят ижтимоий хавфлилик даражасига кўра қандай жиноятлар таснифига киради?

9-масала

Муддатли ҳарбий хизматчи оддий аскар С. ўзига фойдаланиш учун берилган ҳарбий кийимни уни кўриш учун келган яқин қариндоши Б.га фойдаланиш учун бериб юборади.

С.нинг ҳаракатларини квалификация қилинг.

Жиноят таркиби тушунчасини айтинг.

10-масала

Ҳарбий қисм озиқ-овқат омборининг бошлиғи Р. ҳарбий қисмга келтирилган жами 20 млн. сўмлик картошкани омборларга киритмасдан тегишли тартибда сақлаш қоидаларини бузиб, очиқ ҳолатда ҳарбий қисм ҳудудида сақлайди. Бунинг оқибатида картошканинг ярми истеъмолга яроқсиз ҳолатга келади.

Р.нинг ҳаракатини квалификация қилинг.

Ижтимоий хавфли қилмиш тушунчасини айтиб беринг.

11-масала

Ҳарбий билим юртининг взвод командири лейтенант И. фуқаро Б.ни билим юртига ўқишга киргизиб қўйиш учун келишиб, ундан 20 000 000 сўм пул олиб, ушбу пулларни ўз эҳтиёжига ишлатиб юборган.

Лейтенант И.нинг ҳаракатини квалификация қилинг.

Мазкур жиноят ижтимоий хавфлилик даражасига кўра қандай жиноятлар таснифига киради?

12-масала

Оддий аскарлар А. ва Э. қоровул нарядида турган Я.нинг ухлаб қолганлигидан фойдаланиб, ҳарбий қисм кийим-кечак омборига кириб, 6 000 000 сўмлик аскар этикларини ўғирлаб, фуқаро Г. билан келишиб, унинг уйига яшириб қўйишади. Қилмишлари фош бўлишидан қўрққан аскарлар ўғирланган этикларни ҳарбий қисмга қайтариб олиб келаётганларида тезкор ходимлар томонидан қўлга олинган.

Оддий аскарлар А., Э.нинг ҳаракатларини квалификация қилинг.

Қасддан содир этилган жиноят босқичларини тушунтириб ўтинг.

13-масала

Лейтенант О. бошчилигида спорт машқларини бажараётган аскарлардан бири оддий аскар Б. чарчаганлигини, боши айланаётганлигини айтганига қарамасдан, лейтенант О. унга машқни давом эттириш ҳақида буйруқ берган. Машқни бажараётган Б. турникдан ерга боши билан йиқилиб тушиб, соғлиғининг бузилишига сабабчи бўлган енгил тан жароҳати олган.

Лейтенант О.нинг ҳаракатини квалификация қилинг.

Ижтимоий хавfli қилмиш тушунчасини айтинг.

14-масала

Оддий аскар Й. ҳарбий қисм молия бўлинмасидан 20 000 000 сўм пулни ўғирлаб, ҳарбий қисмни ўзбошимчалик билан ташлаб кетган. Ўғирланган пулларни ўз манфаатлари йўлида ишлатиб, 6 ойдан сўнг ҳарбий қисмга ўз ихтиёри билан қайтиб бориб, молия бўлимидан ўғирлаган 20 000 000 сўм пулни қайтариб берган.

Оддий аскар Й.нинг ҳаракатларини квалификация қилинг.

Жиноятга суиқасд қилиши билан жиноятдан ихтиёрий қайтишининг фарқи нимада?

15-масала

Кийим-кечак омбори бошлиғи лейтенант С. Ҳарбий суднинг ҳукмига кўра, асосий жазодан ташқари, муайян ҳуқуқдан, яъни моддий жавобгарлик билан боғлиқ вазифаларда ишлаш ҳуқуқидан 4 йил муддатга маҳрум қилинган.

Ҳарбий суд томонидан С.га тайинланган қўшимча жазонинг қонунийлигига баҳо беринг.

Ҳарбий хизматчиларга нисбатан тайинланиши мумкин бўлган асосий ва қўшимча жазоларни айтиб ўтинг.

16-масала

Дезертирлик жиноятини содир этганлиги учун муддатли ҳарбий хизматчи оддий аскар Р.га ҳарбий суд томонидан уч йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинланган.

Суднинг қарори қонунийми?

Мазкур жиноят ижтимоий хавфлилик даражасига кўра қандай жиноятлар таснифига киради?

17-масала

Ўғрилиқ жиноятини содир этган ҳарбий қисм муддатли ҳарбий хизматчиси П.га Ҳарбий суд томонидан бир йил муддатга хизмат бўйича чеклаш жазоси тайинланган.

Суднинг қарори қонунийми?

Хизмат бўйича чеклаш жазоси қандай муддатлар доирасида тайинланиши мумкин?

18-масала

Суд ҳукмга кўра, ҳарбий қисм мансабдор шахси капитан Т. ўз хизмат вазифаларини лозим даражада бажармаганликда айбдор деб топилиб, унга икки йил муддатга интизомий қисмга жўнатиш жазоси тайинланган.

Суд ҳукмининг қонунийлигига баҳо беринг.

Интизомий қисмга жўнатиш жазоси қандай муддатлар доирасида тайинланиши мумкин?

19-масала

Ўзбекистон Республикаси ЖК 283-моддасининг биринчи қисми билан айбланган оддий аскар А.га нисбатан юритилган жиноят ишини суд ҳайъатда кўриб, уни шу модда билан уч йил муддатга озодликдан маҳрум этиш жазосига ҳукм қилган. Мазкур модда санкциясида ҳам жазонинг юқори миқдори уч йил озодликдан маҳрум этиш қилиб белгиланган.

Жиноят ишини кўриб чиқиш тартибига суд томонидан риоя қилинганлигини таҳлил қилинг.

Қандай жиноят ишлари якка тартибда, қандай жиноят ишлари ҳайъатда кўрилади?

20-масала

Ҳарбий суд судланувчи Н.га нисбатан юритилган жиноят ишини мазмунан кўриб, суд терговини яқунлаб, тарафларга музокара учун сўз берган. Тарафлардан давлат айбловчисининг, жабрланувчининг ва ҳимоячининг музокара сўзини эшитгач, суд судланувчи Н.нинг охириги сўзини эшитиб, маслаҳатхонага кирган ва маслаҳатхонадан чиқиб, ҳукмни эълон қилган.

Суд томонидан тарафларнинг музокарасини ўтказиш тартибига риоя қилинганми?

Суд муҳокамасининг босқичларини санаб беринг.

ҲОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

I. Ўзбекистон Республикаси Президенти асарлари

1. Каримов И.А. Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси: Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги тўғрисидаги маърузаси. – Т.: Ўзбекистон, 2010.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Судлар фаолиятини янада такомиллаштиришга оид ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”ги 2012 йил 30 ноябрдаги 4486-сонли Фармони.

II. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2014.

2. Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодекси: (2016 йил 1 июлгача бўлган ўзгартиш ва қўшимчалар билан) Расмий нашр – Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги. – Т. “Адолат”, 2016.

3. Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал кодекси: (2016 йил 1 февралгача бўлган ўзгартиш ва қўшимчалар билан) Расмий нашр – Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги. – Т. “Адолат”, 2016.

4. Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекси: (2016 йил 1 февралгача бўлган ўзгартиш ва қўшимчалар билан) Расмий нашр – Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги. – Т. “Адолат”, 2016.

5. Ўзбекистон Республикасининг “Судлар тўғрисида”ги Қонуни (янги таҳрири). // – Т.: “Адолат”, 2014 йил.

6. Ўзбекистон Республикасининг 1996 йил 27 декабрда қабул қилинган “Адвокатура тўғрисида”ги Қонуни. // Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ахборотномаси. 1997, 2-сон.

7. Ўзбекистон Республикасининг 2012 йил 18 сентябрда қабул қилинган “Суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилиш муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига

ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги ЎРҚ-335-сонли Қонуни. // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2012 йил, 38-сон.

8. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 1995 йил 27 октябрдаги 21-сонли Қарори. // Ўзбекистон Республикасининг Олий суди Пленуми қарорлари. 1-жилд. – Т.: “Ўқитувчи”, 2007.

9. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 1996 йил 27 февралдаги 2-сонли Қарори. // Ўзбекистон Республикасининг Олий суди Пленуми қарорлари. 1-жилд. – Т.: “Ўқитувчи”, 2007.

10. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 1997 йил 22 августдаги 12-сонли Қарори. // Ўзбекистон Республикасининг Олий суди Пленуми қарорлари. 1-жилд. – Т.: “Ўқитувчи”, 2007.

11. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Суд ҳукми тўғрисида”ги 2014 йил 23 майдаги 7-сонли Қарори.

III. Дарсликлар, ўқув қўлланмалари

1. У.Қ. Мингбоев, Ҳ-М. Исоқов: Одил судлов маданияти ва одоби: Тошкент. Адолат, – 2004.

2. Г. Тўлаганова. Жиноят процессида химоячининг иштироки: Тошкент, – 2005.

МУНДАРИЖА

Кириш	3
Жиноятларнинг квалификациясига оид масалалар	5
Жиноят учун жазо тайинлашга оид масалалар	31
Жиноят ишлари юзасидан бошқа масалалар	48
Ҳарбий хизматни ўташ тартибига қарши жиноятлар бўйича масалалар	63
Фойдаланилган адабиётлар рўйхати	69

Ф.Б. ШУКУРОВ, А.А. ТҰЙЧИЕВ

**ЖИНОЯТ КОДЕКСИ ВА ЖИНОЯТ-ПРОЦЕССУАЛ
КОДЕКСИ НОРМАЛАРИНИ АМАЛИЁТДА
ҚЎЛЛАШГА ОИД МАСАЛАЛАР
(КАЗУСЛАР) ТҰПЛАМИ**

Мухаррирлар: *А. Омонов,
Г. Ортиқхўжаева*
Техник муҳаррир: *А. Аҳмедов*
Компьютерда
саҳифаловчилар: *Ш. Расулов*

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳузуридаги
«Адолат» нашриёти. Нашр. лиц. АИ № 228, 16.11.2012.
100192, Тошкент шаҳри, Буюк ипак йўли кўчаси, 69-уй.
Телефон: 0 (371) 268-28-56, 268-28-57.
Веб сайт: www.adolatnashr.uz
e-mail: info@adolatnashr.uz

Босишга рухсат этилди 29.11.2016 й.
Қоғоз бичими 60x84 ¹/₁₆, «AntiquaUz» гарнитураси.
Офсет усулида чоп этилди. Босма табоғи 4,5.
Нашриёт ҳисоб табоғи 4,0. Адади 100 нусха.
...-сонли буюртма. Нархи шартнома асосида.

**«Print Line Group» хусусий корхонаси
босмахонасида чоп этилди.
Тошкент ш., Бунёдкор шоҳ кўчаси, 44.**